Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 263 (16486) | 1983 оной ноябриин 15, вторник | Сэн 3 мүнгэн.

КПСС-эй ОБКОМДО, БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ, ОБЛПРОФСОВЕДТЭ

РЕСПУБЛИКЫН ПРОМЫШЛЕННОСТИИН СОЁЛ-АЖАҺУУДАЛАЙ БОЛОН АЖАХЫН ХЭРЭГЛЭЛЭЙ ЭД БАРАА ҮЙЛЭДБЭРИЛДЭГ ҮЙЛЭДБЭРИИН НЭГЭДЭЛНҮҮД БОЛОН ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ КОЛЛЕКТИВҮҮДЭЙ СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

Республикын промышленностиин соёл-ажаһуудалай болон ажахын хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилдэг үйлэдбэриин нэгэдэлнүүд болон предприятинуудай коллективүүдэй дунда 1983 оной гурбадахи кварталда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзөөд, КПСС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет болон облпрофсовет Улаан-Үдын үйлэдбэриин прибор бүтээлгын нэгэдэлэй коллективтэ нэгэдэхи һуури олгожо, дамжуулгын Улаан Туг нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар барюулха гэһэн шиидхэбэри баталан абаба. Энэ коллектив соёл-ажаһуудалай болон ажахын хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилхэ түсэбөө 103,1 процент, тэдэнээ худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ дамжуулан эльгээхэ түсэбөө 108,4 процент дүүргэһэн, һайн шанартай продукци гаргаһан байна.

Республикымнай ажалай үдэр

АЛМАЛТЫН ТҮЛӨӨ

Мысовая станциин локомотивна депогой коллектив жэл бүри электрын элшэ хүсэ, дизельнэ түлишэ алмаха талаар үндэр социалис уялгануудые абадаг заншалтай. Тиин мүнөөшье 300 мянган киловатт-час электрын элшэ хүсэ, 60 тонно дизельнэ түлишэ алмаха уялгатай юм. Энэ уялгаяа хараалһан болзортоо сүм дүүргэхээр тус коллектив зоригжонхой.

Алмалта, арьбалалтын түлөө социалис мүрысөөндэ электровозой машинистнүүд Сергей Михайлович Мороз, Иван Иннокентьевич Маньков, Юрий Борисович Бурдин гэгшэд түрүүлнэ.

С. БОГУСЛАВСКИЙ.

РЕПОРТАЖ

ТҮРҮҮ БРИГАДЫН БАСАГАД

Уужам салуу цехтэ оромсоорнай, нооһоной хангал үнэр хамарыем сорьёжо, конвейернүүдэй жэнгинээе ямар нэгэн өөрсэ янзын хүгжэм мэтээр дуулахадаа, халаанай халуун ажал түлэг дундаа ябана гэжэ хүрэһөөр мэдэрбэб. Халаанай мастерые һурагшалха хүсэлтэй нишэ-тиишээ хараашалхадам сүлөөтэй хүн гэжэ үгы, конвейернүүдэй дэргэдэ толгойгоошье үргэхэ сүлөөгүй залуухан басагад хүдэлжэ байба.

Уданшьегүй урдаа хүнгэн тэргэ түлхиһэн басагые байлгажа, хэрэгээ хэлэхэдэмни, халаанаймнай мастер тээ тэрэ самбар дээрэ юумэ бэшэжэ байна гээд, ханын һонинууд, самбар, уряа лозунгнуудаар улаа бутарһан булан тээшэ зааба.

...Танилсанабди. Халаанай мастер Валентина Романовна Афанасьева ерэһэн хэрэгээрнай һонирхожо, түрүү бригаданууд тухайгаа ехэл дуратайгаар хөөрэжэ захална:.

— Цехтэмнай 22 бригада хүдэлнэ. Тэдэнэй найманиинь комсомол-залуушуулай бригаданууд юм. Комбинадай ажалша коллективүүдэй энэ жэлэй социалис мүрысөөнэй дүнгүүдээр манай цех хэдэн һара удаагаар хоёрдохи һуури эзэлээ. Муугаар хүдэлдэг бригада гэжэ манла үгы. Илангаяа Надежда Сергеевна Нозтринагай комсомол-залуушуулай бригада һайнаар хүдэлнэ гэхэдэ болоно. Энэ бригада «1983 оной онгоо даабарине Ленинскэ комсомолой 65 жэлэй ойн үдэртэ дүүргэхэ» гэһэн үүсхэл гаргаһан байгаа. Энэ үүсхэлыень комсомолшуудан бүхы бригадануудай халуунаар дэмжэхэдэ, социалис мүрысөөн улам шангаар дэлгэрһэн байха. Энэ бригада хэлэһэн үгэдөө хүрэхэһөө гадна даабаряа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргээ. Тэдэнэр түсэбтэ табан жэлэйнгээ гурбан жэлэй түсэбые үлүүлэн дүүргээд, мүнөө ерэхэ жэлэй февраль һарын тоссоогоор хүдэлжэ байна. Бригадиртайнь танилсуулхадам болохо. Энэ хүмнай үнинэй коммунист, комбинадаймнай ажалай ветеран: хорёод жэлэй туршада хүдэлжэ ябана. Тиимэһээ өөртэйнь бригада тухайнь хөөрэлдөө һаатнай бүришье һайн ааб даа, —гэлдэһээр Н. С. Ноздринагай бригадада хүрэжэ ерэбэбди.

...Конвейер дээгүүр урдажа ябаһан обоо хүбөө нооһон соо шунгаһан залуушуулай гарай түргэн хүдэлэсые түрүүшынхиеэ хаража байһан хүндэ оньһыень гансата ойлгохонь хүшэр, наадана гү гэжэ һамаржа болохоор байгаа һэн.

— Энэнь, тэрэнь бэрхэ гэжэ хэниеешьеб онсолон заажаар бэшэ, бултадаа һайнаар, нэгэн хүн шэнгеэр хүдэлдэг, оролдоходоошье, бэе бэеэ дэмжэн туһалалсахадаашье, хэн хэнһээ дутуугүй бэрхэнүүд юм даа — гээд, түрэһэн эхэнь мэтээр бригадынгаа басагад тухай Надежда Сергеевнагай хөөрэжэ захалхадань, соггой дорюун, үгэгүйгөөр хэн хэнэйнгээ гарай хүдэлэлсэһөө байха амисхалые мэдэхэ болошоһон басагадые эжэлүүдгүй хараад абанаб. Нээрээшье эндэ эбтэй эетэй нэгэл бүлын эгэшэ дүүнэр шэнгеэр тэдэнэр бидэндэ үзэгдөө бэлэй.

— Би найман жэлэй урда тээ ПТУ дүүргэһэн 8 басагадые бригада болгон даажа абаһан байгааб, — гээд Н. С. Ноздрина хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ. — Тиимэһээ бригадамнай залуу, бултадаа комсомолой гэшүүд. Коммунис ажалай ударнигууд юм. Нэгэл үдэр ажалайнгаа намтар эхилһэн, наһаараашье сасуу, ажабайдалаа эхилһэн харгыньшье адлирхуу. Өөрыгөө түрэһэн үхибүүдһээ өөрэгүйгөөр эдэнээ һанадагби. Хэдэн жэл соо хэнһээшье нэгэ муу юумэ дуулаагүйб. Ганса ажалаа хээд лэ бидэнэй нүхэсэл дүүрэдэг бэшэ, ажабайдалда хүбиин элдэб үйлэ хэрэгүүд гэжэ баһал байдаг шуу. Хаанашье хүдэлжэ ябахада, гэр бүлын байдал, сугтаа хүдэлжэ ябаһан нүхэдэй харилсаа холбоон хүдэлмэридэ ехэхэн нүлөө үзүүлдэг гэжэ ойлгодогби. Тиимэһээ бултадаа бригадаараа ажалайнгаа һүүлээр гү, али амаралтын үдэрнүүдтэ театр, кинодо ябахаһаа гадна түрэһэн үдэр болоод лэ, айл бүлэ болоходонь амаршалха ябадал али боложол байдаг, — гэжэ Надежда Сергеевна хөөрэнэ.

— Тиихэдэ бидэ бригадна түрүү онол аргаар хүдэлнэбди. Энэмнай манай бригадада шэнэ дуулаагүй юумэмнай бэшэ, харин хэрэглэгдэхэ ёһоороо л хэрэглэгдэнэ гээшэ. Юундэб гэхэдэ, бригадамнай бүридхэгдэһэн түрүүшынгээ үдэрнүүдһээ энэл онол аргын гуримаар хүдэлжэ эхилээ һэн. Нэгэ хүн шэнгеэр хүдэлжэ ябахадаа, түлбэриин, һара бүри шагнагдадаг мүнгэн шангай, ямар нэгэн путевкын гү, али хэн нэгэндэ туһаламжа үзүүлхэ гэхэ мэтын асуудалнуудые бригадын соведэй зүбөөр шиидхэхэдэ ажалай гурим, журам хазагайруулха ябадал хаанаһаа ушархаб даа. Энэмнай манай ажалай амжалтын нэгэ шэнжэ шанар гээшэ, — гээд бригадир хөөрөөгөө тобшолбо.

Энэшье тон зүб. Зүгөөр хаанашье, ямаршье хүдэлмэридэ ажалай дүй дүршэлгүйгөөр амжалта бэлэхэнээр ерэдэггүй. Нооһо илгаха гээшэ тиимэшье хүнгэхэн хэрэг бэшэ. Конвейерээр урдажа байһан хэдэн зуун килограмм нооһые сорт сортоорнь илгажа байхадаа алдуу хэжэ, голодоһо гаргажа яашье болохогүй. Гэхэ зуура, нооһоной шанарые альган дээрээ табяад, удаан шэнжэлжэ байха бэшэ, харин гарайнгаа арбан хургаар ямар шанартайень мэдэдэг болотороо дүршэл шадабаряараа ургаха хэрэгтэй. Энэ талаар Н. С. Ноздринагай бригадын басагад баян дүршэлтэй болонхой. Энэнь ажалайнь үшөө нэгэ амжалта болоно.

Эдэ басагаднай цехэйнгээ ниитын ажабайдалай элдэб хэмжээ ябуулгануудта эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлхэ талаар элдэб кружогуудта ябалсадаг юм. Мүн эдэнэй дундаһаа уран һайханай коллективтэ дуу хангюурдадаг хонгёо хоолойтойшуул бии.

«Бэрхэт даа, басагад», — гээд бригадирайнь дулаахан үгэнүүдые эндэ дахин, дахин дабтаха, ажалдаа үшөө ехэ амжалта туйлажа ябахыень үреэхэ хүсэл түрэнэ.

Г. РАДНАЕВА.

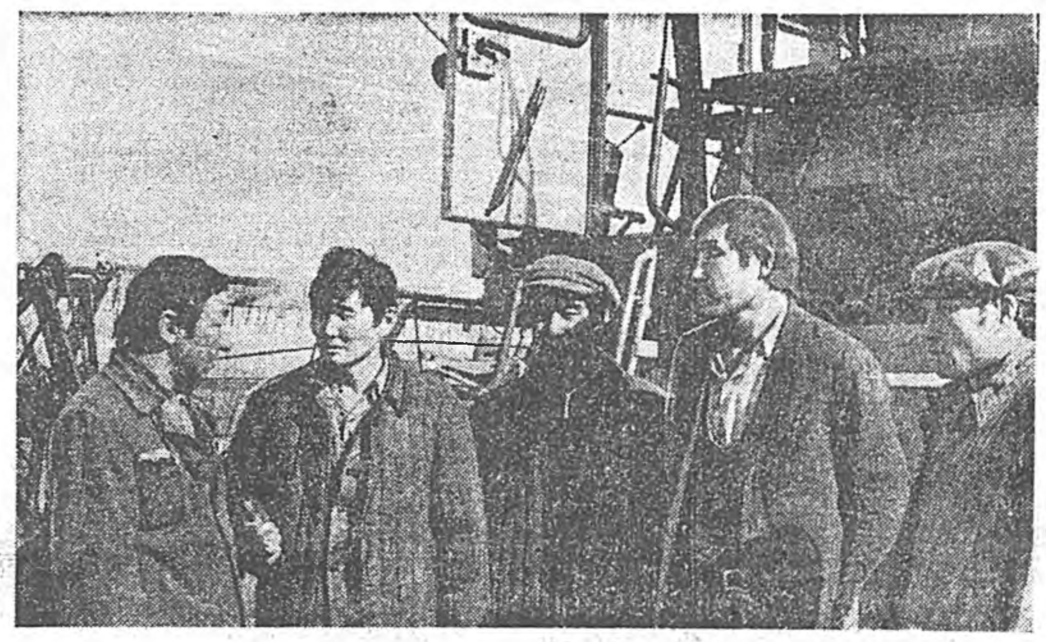

АЖАХЫ ДОТОРОО ЭРХИМЛЭЭ

Түнхэнэй районой Саянанай совхозой хоёрдохи отделениин механизаторнууд энэ жэлдэ сагай уларилай хүндэ хүшэр байгаашье һаань, ажахы дотороо эгээн түрүүлэн оробһото ургамалнуудаа хуряажа дүүргэбэ. Отделенидэ бүхыдөө 1190 гектар оробһо тарян хуряагдаба. Тэдэнэр гектар бүхэнһөө 13 центнер оробһо сохёо.

Байгша жэлэй ургаса хуряалгын үедэ отделенидэ хамтын подрядай гуримаар хүдэлхөөр эмхидхэгдэһэн хуряалгын-транспортна звено эрхим һайнаар хүдэлөө. Тэрэнние залуу комбайнер Доржо Дашеевич Даданов толгойлһон юм. Илангаяа энэ звеногой гэшүүд үнинэй комбайнернууд Л. С. Жигжитов, Д. Г. Хальчаев болон бусад бэшэндээ жэшээ, харуулан, эрхимээр ажаллаһан байна.

Отделениин комбайнернууд һүүлэй үдэрнүүдтэ хүршэ отделенинүүдтээ ошожо, таряа хуряалгадань туһалһан байна.

В. ТУЛАЕВ, манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: совхозой хоёрдохи отделениин тракторна бригадын бригадир С. Д. Жамиянов (зүүн гарһаа) комбайнерцуудтайгаа хөөрэлдэжэ байна.

АВТОРАЙ фото.

САЯНАЙ СОВХОЗДО

СҮҮДХЫН 1024 ГРАММ

Үнгэрөөшэ зун Түнхэнэй районой Саянанай совхоз мянга гаран толгой эбэртэ мал холын бэлшээридэ гаргаһан байгаа. Тэдэнние Владимир болон Геннадий Пермяковууд, А. Хальчаев, С. Хоборков, Г. Гомбоев, Д. Сагалуев, Виктор болон Александр Имискеновүүд, Владимир Хахаев гэгшэд туужа гараһан байгаа. Дүршэл ехэтэй бэрхэ малшад адуулжа байһан малайнгаа толгой бүриин шэгнүүрые сүүдхэдэ 1003—1024 граммаар нэмээжэ шадаа.

И. ФЕДОРОВ.

1984 ОНОЙ ТҮСЭБӨӨР

Барилга-хабсаралгын 651-дэхи поездын коллектив гранит шулуу тээрмэдэн бутаргажа, тоннельнүүдэй түмэр харгын барилгада эльгээхынгээ хажуугаар Гоуджекит, Дабаан гэжэ разъезднүүдые барина. Тус коллектив гүрэнэй, ажалай болон технологическа журамуудые улам шангадхажа, үдэр, недели, һара бүриин даабари бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө тэмсэл ябуулна. Эдэнэр жэлһээ жэл бүри ехэ хэмжээнэй барилгын материал гаргажа, олонхи объектнүүдые саг болзортонь эрхим сэгнэлтэтэйгээр тушаадаг юм. 1979 онһоо хойшо 651-дэхи поездын хүдэлмэришэд Хойто-Байгалда 81 миллион түхэригэй барилга хэжэ, миллион кубометр шулуу бутаргаһан байна.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабари дүрбэн жэлэй туршада дүүргэхэ гэһэн үүсхэл гаргаһан В. С. Шекуновой бригада үдэр бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэжэ, бусадтаа бүтээсэ ехэтэй ажалай үльгэр жэшээ харуулна. И. Е. Сухомликов, Т. П. Шамсутдинов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд һара бүриингөө даабари 125—130 процент дүүргэжэ, хабаяа харуулна.

— Манай поездын хүдэлмэришэд «нэгэн бултанай, булта нэгэнэй түлөө» гэһэн уряатайгаар, бэе бэедээ туһалалсан хүдэлнэ. Байгша оной туршада генподрядаар барилга хэхэ даабаряа бүри октябриин 15-да дүүргээ һэмди. Жэлэй дүүрэтэр үшөө 500 мянган түхэригэй барилга хэхэ зорилготойбди, — гэжэ тус поездын партийна организациин секретарь В. А. Румянцев мэдүүлнэ. Энэ түрүү коллектив үшөөл һайн үрэ дүн туйлажа, амжалтаяа арьбадхахал байха.

К. ЖАМЬЯНОВ, манай корр.

МАЛ АЖАЛ — онсо шухала һалбари

МАЛШАДТА СЭХЭ ХАБААТАЙ

Манай совхозой Тарбагатайн һү һаалиин фермын һаалишад арга боломжонуудаа хаража үзөөд, үбэлэй үедэ һү ехээр һааха аргатай байһанаа тодорхойлон элирүүлбэ. Тусхайлбал, энэ хугасаа соо үнеэн бүриһөө 1000 килограммһаа доошо бэшэ һү һааха социалис уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргээ. Манай фермын коллектив үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1068 килограмм һү һааба. Мүн түлшье абаха түсэбтэ даабаряа үлүүлһэн байна. Намтай сугтаа хүдэлдэг дүршэлтэй һаалишад Н. Машанова, З. Езайтис, Т. Уварова гэгшэд урда жэлнүүдэйхидэ орходоо һү ехээр һаагаа.

Эдэнэр 1983 оной эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө [illegible]50 килограмм һү һаагаа, мүн түл олоор абаа. Түрүүшүүлтэй хамта ажалладаг О. Еремеева баһал хоёр мянгатанай тоодо оронхой. Энэмнай түл абаха түсэбөө дүүргэһэн байха юм. Энэ жэлэй малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэжэ, 1983 оноойнгоо түсэбтэ даабарине, мүн лэ бүхы табан жэлэйнгээ түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ малшад бүхы хүсэ шадалаа, һанал бодолоо хандуулан хүдэлхэ ёһотой гээшэ ааб даа. Манай һаалишад үбэлэй һаранудай туршада үнеэн бүриһөө 1100 килограмм һү һааха, даажа абаһан малаа гарзалуулангүйгөөр ондо оруулха зорилго урдаа табяад, тэрэнээ гүйсэд бэелүүлхын түлөө эршэмтэйгээр хүдэлжэ байна. Үнеэдээ, гунжадаа саг соонь һайн шанартайгаар ороондо оруулха, толгой бүхэнһөө түл абаха уялга урдамнай табигдаанхай. Абтаһан тугалнуудаа гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхэ гээшэ манай мүноодэрэй гол зорилго болоно. Тугалнуудай забһартай шалатай байра соо байлгагдажа түлжүүлэгдэхэ юм.

Фермымнай һаалишад зунай үедэ һайн шанартай һү абахын түлөө оролдоо. Игэжэ тэд нэр һүеэ гүрэндэ тушаахадаа 96 процентыень нэгэдэхи сортоор худалдаа. Гадна һаагдаһан һүнэй тоһолигынь 4.11 процент болоһон байха юм. Мүнөө үбэлэй үедэ һүнэйнгөө тоһолигыень дээшэлүүлхын, мүн шанарыень һайжаруулхын тула бүхы анхаралаа хандуулнабди.

Энэ жэлдэ ажахымнай урдынхида орходоо нилээд ехэ үбһэ тэжээл бэлэдхээ, силос, сенаж хараалһанһаа үлүү дараа, оробһо тарянай баян ургаса хуряажа абаа. Ушар иимэһээ хамаг бүдүүн тэжээлээ һайнаар буйлуулжа шанаржуулаад, малдаа үгэбэл, тэдэнэй ашаг шэмэнь хараа байса нэмэхэ, тобир тарганаар ондо орохо жэшээтэй.

Теэд манай ажалда дутуу дунданууд бии байһаар. Мүнөө болотор тэжээл буйлуулдаг цехээ саг болзортонь хүдэлгэжэ захалаагүйһөөнь боложо, үнгэрэгшэ һарануудта һү һаалимнай нилээд доошолоо. Гадна малаймнай байранууд үшөөл һанаһанда хүрэмөөр дулаалагдаагүй байһаар гэхэдэ алдуу болохогүй.

Үбэлэй үедэ һү элбэг ехээр абахын түлөө тэмсэлдэ оролсоһон бидэнние ажаһуудалай, худалдаа наймаанай, соёл культурын талаар адли тэгшээр, һайнаар хангаха зэргэтэй ха юм. Автолавкын наймаалагшадта, ажаһуудалай эрилтэ хангалгын комбинадай хүдэлмэрилэгшэдтэ хэһэн захилнуудынай имагтал дүүргэгдэнэгүй гээд тэмдэглэхэдэ болохо бшуу. Тэдэнэр районно болон сельскэ Соведүүдэй табиһан графигай ёһоор хараалагдаһан болзортоо хүрэжэ ерэбэшье, хүнэй худалдажа абахаар, таатай зохид бараа асардаггүй. Заримдаа малшадта гэжэ эльгээгдэһэн нэхэмэл хубсаһан болон бусад хоморой зүйлнүүд ондоо «эзэдтэй» болодог байна. Энэ талаар хэмжээн абтахаар болоо гэжэ һанагдана.

Совхозой дирекци, партком, профком үбэлэй үедэ мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй социалис мүрысөөнэй таарамжатай гуримуудые зохёожо, үйлэдбэрилһэн продукциин шанарыень һайжаруулхын тула ажалдаа эрхим амжалта туйлаһан хүнүүдые моральна ба материальна талаарнь урмашуулха хэмжээнүүдые эдэ үдэрнүүдтэ баталан абаха ёһотой.

Сэлэнгын районой малшадай жэшээгээр үбэлжэлгын үедэ дааһан хүдэлмэридөө бүри үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллаха, абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ, хэлэһэн үгэеэ хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ гээшэ бидэнэрэй нангин уялга болоно бшуу.

У. ЗЕМЛЯНУХИНА,
Хорнин районой Хүлэй совхозой Тарбагатайн фермын һаалишан.

ГОРОД ШАДАРАЙ ЭДЕЭ ХООЛОЙ ФАБРИКАНУУД

БРЕЖНЕВ (Татарай АССР). «Камгэсэнергострой» нэгэдэлэй коллектив социалис уялгануудайнгаа гол хубиие болзорһоонь урид дүүргэбэ. Хараалагдаһанһаа хоёр һараар урид бройлерно фабрика дүүрэн хүсөөрөө ашаглагдажа эхилээ юм.

Дунда Поволжи дотороо тон томо тус предприяти 10,8 миллион дальбараануудые городой хүн зондо жэл бүри дурадхадаг байха юм. Шубуудай хойноһоо харууһалха, фабрикын байрануудта тааруу дулаан байлгаха хүдэлмэри автомадай туһаламжаар дүүргэгдэхэ юм.

КамАЗ-ай барилга дээрэ олоһон дүй дүршэлынь фабрикын барилгада үргэнөөр хэрэглэгдэһэн байгаа. Эгээ түрүүшээр бригадна подряд нэбтэрүүлһэн Н. Соловьёвой даадаг томодхогдоһон комплексно бригада эрхимээр ажаллаһан байгаа. Энэнь техникэ шадамараар хэрэглэхэ, хии һаатаха ушарнуудые зайсуулха арга олгоо.

Шубуунай тус фабрика Нижнекамска территориальна үйлэдбэриин комплексын город шадарай зонодо оролсодог барилгануудай нэгэниинь болоно. Һүүлэй жэлнүүдтэ Кама дээрэ урган боһон Нижнекамск, Брежнев, Заинск гэһэн индустриальна түбүүдые тойроод, городой хүн зониие эдеэ хоолой зүйлнүүдээр гүйсэд хангадаг тусхай шэглэлтэй гушан ажахы байгуулагданхай. Тэдэнэй дунда 30 гектар теплицэтэй «Весенний» гэжэ комбинат, «Татарстан» совхозой хоёр мянган толгой үнеэдэй һү һаалиин комплекс, жэл соо 100 миллион үндэгэ үйлэдбэрилхэ шубуунай фабрика оролсоно.

...ММУНИСТ
...ЛЖЭЛГЫН
...ЕДЭ

...АРЛАГДАН НИИДЭБЭ

...Е ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ
...Ноябриин 13-да Москва-...
...8 минутада хамтын ниии-...
...дүүргэһэнэй һүүлээр
...гэжэ ашаанай автомат
...жолоодогдодог. «Салют-...
... гэжэ комплексһоо
...ниидэбэ. Ниидэлгые залан
...мэргэжэлтэд, космонавт-...
... Ляхов ба Александр
...госын амяарлагдан ниин-...
... байгаа.
...е буулгаха, хамтадхаг-...
...иин түхеэрэлгые түлишөөр дүүргэхэ ба станциин амһартануудта сэбэр уһа юулэхэ талаар түсэблэгдэһэн бүхы хүдэлмэри бэелүүлэгдээ. Тэрээнһээ гадна, онгосын двигателиин туһаламжаар замбуулинай комплексын ниидэхэ замда заһабари хэгдэһэн байгаа.

Владимир Ляхов ба Александр Александров 140-дэхи үдэрөө замбуулинай дайдада ниидэнэ. Залан жолоодогдодог «Салют-7» — «Союз Т-9» гэжэ комплексын экипаж воскресениин үдэр амараа.

Космонавтнуудай бэенүүд һайн.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ТООСООН БА ҺУНГАЛТА

ЭРИЛТЭ ШАНГАДХАХААР

Мысовой станциин узел район соохи нилээд томо коллектив. Партийна организациньшье мүн лэ томо. 500 шахуу коммунистнуудтай. Диилэнхи олониинь түмэр замшад. Һая эндэ тоосоото һунгалтын партийна суглаан болоо. Узелай парткомой секретарь Н. П. Бажанов тоосоото элидхэл хэһэн байна.

Тоосоото гурбан жэлэй туршада партийна организациин ябуулһан хүдэлмэри элидхэл соо, мүн коммунистнуудай хэлэһэн үгэнүүд соо гүнзэгыгөөр шэнжэлэгдээ. Узелай ажалшад түсэбтэ даабаринуудые, абаһан социалис уялгануудаа дүүргэхын, поезднуудые аюулгүйгөөр ябуулха хэрэг хангахын тула ехэ оролдолго гаргаа. Ниитэ-политическэ, хүмүүжүүлгын болон партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэри һайжаруулха талаар ехэ юумэн хэгдэһэн байха юм.

КПСС-эй XXVI съездын, тэрэнэй һүүлээр болоһон ЦК-гай Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, шэнэ техникэ болон түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэлгын ашаг үрые, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, поезднуудай ябасые түргэдхэхэ хэмжээнүүд абтаһан байгаа. Мысовой болон Сэлэнгын дистанциин коллективүүд замай ажахые нилээд һайн болгонхой. Гурбан жэлэй туршада эдэ дистанцинуудай 120 километр харгы заһабарилагданхай. Ажалай бүтэсэ дээшэлнэ.

Мысовско энергоучасток электрын элшэ дамжуулдаг орёо түхеэрэлгэнүүдые эрхимээр харууһалан ашагладаг юм. Тус участогай уралан харижуулагшад 37 дурадхал оруулһан байгаа. Тэдэнэй 27-ниинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, 43,5 мянган түхэригэй ашаг үрэтэй арьбалалта хэхэ арга олдоо һэн.

Замай машинна 218-дахи станциин коллективэй ажал хэрэг магтаалда хүртэдэг. Түмэр замые капитальнаар заһабарилха гурбан жэлэй түсэб 115,2 процент дүүргэгдэнхэй. Энэ хугасаада ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабари 9 процентээр ургаа бшуу. Эдэ жэлнүүдтэ түмэр замай техникэ яһала элбэгжээ.

Мысовой станциин локомотивна депогой коллектив эдэ жэлнүүдтэ 887 мянган киловатт-час электрын элшэ, 245 тонно дизельнэ түлишэ алмажа шадаа. Мысовскын рельснүүдые гагнан шэрээдэг поездын коллектив продукци худалдаха даабаряа 102,7 процент дүүргэһэн байна. Мысовой ба Тимлюйн станцинуудай коллективүүд ашаа тээлгэ болон буулгые түргэдхэхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулһан тухай тэмдэглэгдээ. Түмэр замай хэлхеэ холбоошодой хүдэлмэри мүн лэ магтагдаһан байна.

Ажалай үндэр бүтээсэ туйладаг, партийна организациингаа болон коллективэй ажабайдалда эдэбхитэй хабаадалсадаг коммунистнуудай нэрэ элидхэл соо олоор дурдагдаһаниинь һайшаалтай. Замай Мысовско дистанциин харгын мастер Д. Ф. Козулин, замай сэлэнгын дистанциин мотовозые жолоодогшо О. Н. Саповский, энергоучастогай ахалагша электромеханик С. М. Ибрагимов, Мысовой станциин локомотивна депогой машинистнууд В. В. Красиков, Н. В. Созыкин, рельснүүдые гагнан шэрээдэг поездын ахалагша мастер И. П. Тараканов, Мысовой станциин хэлхеэ холбооной узелай электромеханик Л. С. Терентьев, Мысовой станциин дежурна Г. Е. Колбасенко болон бусад олон нүхэд коммунист нэрэ зэргые дээрэ үргэжэ ябана, жэшээ харуулна.

Тоосоото хугасаада партийно-эмхидхэлэй, ниитэ-политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри нилээд һайжарһан байна. Узловой партийна конференци, парткомой заседани тодорхойлогдоһон болзор соогоо зарлагдажа байгаа. Абтаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтын хойноһоо хиналта табигдажа байһан 56-дахи һургуулиин, Мысовско энергоучастогай, Мысовой станциин хэлхеэ холбооной, хүүргэ барилгын поездын болон бусад хэдэн партийна эхин организацинуудай парти доторой хүдэлмэри эдэбхижээ.

Гэхэтэй хамта узелай предприятинуудай, узловой партийна организациин хүдэлмэридэ горитой дутагдалнууд ушарһаар гэжэ элидхэл соо, мүн коммунистнуудай хэлэһэн үгэнүүд соо тэмдэглэгдээ. Зарим коллективүүд абаһан социалис уялгаһаа байха түсэбөө дүүргэжэ шаданагүй. Сэлэнгэ, Клюевкэ, Выдрино станцинуудай коллективүүд вагонуудта ашаа тээхэ даабари дүүргэнэгүй. Вагонуудай нормоһоо үлүү саг соо зогсолго Клюевкэ станцида ехэ байһаар. 3-дахи НОД-ой ОРС-ын Бабушкиндахи филиал эд бараанай эрьесын түсэб дүүргэдэггүй.

Зарим коллективүүдтэ ажалай болон үйлэдбэриин журам сахилга һула байдалтай. Иимэ дутагдал илангала Мысовой станцидахи вагонуудые техническэ талаар харууһалгын пунктда, Мысовой станциин локомотивна деподо, рельснүүдые гагнан шэрээдэг поезддо ушарна.

Эдэ болон бусад дутагдалнууд яахадаа усадхагданагүйб гэһэн асуудал гарана. Парткомой зүгһөө предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ эрилтэ һуладана. Социалис мүрысөөнэй эмхидхэлдэ, ажалай болон үйлэдбэриин журам бэхижүүлхэ хэрэгтэ анхарал багаар хандуулагдана гэһэн богонихон тобшолол хэгдэбэ. Зарим эхин парторганизацинуудта парти доторой, ниитэ-политическэ хүдэлмэри хангалтагүй байдалтай.

Тоосоото һунгалтын узловой партийна конференциин хүдэлмэридэ КПСС-эй Кабанскын райкомой нэгэдэхи секретарь А. И. Хмелев, КПСС-эй обкомой инструктор Н. Е. Беспалов, райпрофсожой түрүүлэгшэ И. Ц. Аюрзанаев, ВСЖД-гэй Улаан-Үдын отделениин ахамад инженер Ч. Б. Цыренов хабаадаһан байна.

Шэнээр һунгагдаһан парткомой эмхидхэлэй заседани боложо, Н. П. Бажанов парткомой секретарьнаар дахинаа һунгагдаа.

В. ЦИБИН,
КПСС-эй Кабанскын райкомой инструктор.

ОЛООРОО ОРОЛДОХОДО

Агууехэ Октябриин һайндэрэй урда тээ манай совхозой Корсаковска һү һаалиин фермын һаалишад, малшад сагаан эдеэ үйлэдбэрилхэ болон гүрэндэ худалдаха табан жэлэй түрүүшын гурбан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэһэн тухайгаа мэдээсээ һэн.

Энэ үе соо даабариингаа ёһоор 10.098 центнер һү абаха аад, тэрэнээ 10.285 центнертэ хүргөө. Мүн гүрэндэ 10.1 мянга үлүүтэй центнер һү худалдажа, түсэбөө баһал болзорһоонь хоёр һараар урид дүүргэһэн байна.

Мал ажалда үнинэй хүдэлһэн шадамар бэрхэ эмхидхэлшэ Е. М. Мосоровагай хүтэлбэрилдэг энэ коллектив социалис мүрысөөндэ хододоо эдэбхитэйгээр оролсожо, һара, квартал бүхэндэ һайн үрэ дүнгүүдые туйладаг юм. Жэшээнь, байгша ондо Буряадай АССР-эй 60 жэлэй алдарта ойн хүндэлэлдэ шэнэ хүсэтэйгөөр мүрысэн ажаллаад, үнгэрһэн үбэлэй, хабарай, зунай һарануудта һү һаалиа нилээд дээшэлүүлжэ шадаа. Тиигэжэ энэ жэлэй арбан һарада түсэбэй ёһоор 2290 центнер һү һааха байһан аад, мүнөө ноябриин 10-най мэдээгээр 3331 центнер абаад байна.

Тус фермэдэ ажалша бэрхэ һаалишад, малшад олон. Дүршэл шадабари ехэтэй һаалишан коммунист Светлана Албатаева жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө 2121 килограмм һү һаанхай. Мүн үнинэй һаалишад Елена Манзарова, Лидия Балданова, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Тамара Тынтуева, районой Соведэй депутат Нина Нагуслаева гэгшэд баһал һү ехээр абаһан байна. Эдэнэр мүнөө үбэлжэлгын эхинһээ хойшо үнеэдээ һайнаар эдеэлүүлжэ, һү шэмыень бүри ехэ болгохын түлөө оролдоно. Тэрэшэлэн энэ фермэдэ бэрхэ тугалшад Антонида Балюханова, Клара Илыгеева гэгшэд магтаалтай хүдэлнэ.

Эхилээд байһан энэ 1983—1984 онуудай үбэлжэлгын үедэ эндэхид һү һаалиа үшөөл дээшэлүүлхэ, тугалнуудые олоор абажа түлжүүлхын түлөө Сэлэнгын районой малшадай жэшээгээр хүдэлхэ гэжэ шиидээ. Тиигээд үбэлжэлгын долоон һарада үнеэн бүриһөө 1100 килограммһаа бага бэшэ һү һааха, сагаан эдеэ гүрэндэ худалдаха энэ жэлэй IV кварталай, ерэхэ жэлэй түрүүшын хахадай түсэбые үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэхэ юм.

И. САФРОНОВ,
Кабанскын районой Байгал-Худариин совхозой парткомой секретарь.

АДУУН ҺҮРЭГӨӨ ОЛОШОРУУЛАЯ

АРДАГАЙ ҺАЙНИИЕ УНАХАЛ ГЭЭ ҺАА...

Дошхон урасхалта Зэдэ голые гаталаад, хабшал үндэр хадын хаягаар зурыһан хотируу-бэтирүү хүдөөгэй харгыгаар удааншье ябангүй байтарнай, гэнтэ урдамнай алтарма шаргал үнгөөр яларһан нэлэнхы үргэн тарьяалангай газар үргэлжэдөө хабтайжа харагдаба. Тиихэдэл, манай замай аяншан нүхэр Вильнер һанаагаа амарһан шэнги боложо, хэдэн үгэ алдаба.

—Энэл багаар адуушаднай ябаа ёһотой, — гэхэ зуураа, Леонид Исаевич ехэл зобонги хоолойгоор дуугараад, шанха урагшаа шэртэн хараашалаад абана. —Энэл үеэр адуугаа голдо оруулжа, таряанай һуурида, үбһэнэй абтаһан сабшалан дээрэ адуулан, таргалуулдаг гээшэбди. Адууе ходо нэгэ газарта зэрэжэ байха аргагүй ха юм даа... Эдэ амитаднай ходо ой тайгын захаар, уһа голой эрьеэр, түхэрээн сүүдхэдээ ябана бшуу. Адуу хараха гээшэ амар хэрэг бэшэ даа..,— гэжэ байжа тэрэ олон юумэ тайлбарилан хөөрэхэ юм. Эгээл энээхэн үедэ атар тарган һүрэг адуунай улаан тооһо бурьюулан гансата бии болоһониинь мүнөөшье нюдэндэмнай элихэнээр харагдаадхина (доодо зураг дээрэ).

Саашадаа тэрэ адуун һүрэгөө олошоруулха тухай, ашаг үрыень дээшэлүүлхэ тухай олониитын анхармаар хэдэн һонирхолтой асуудалнуудые табиба, тоо баримтануудые дурдаба. Тиихэдэнь лэ ажал хэрэгээ һайн мэдэхэ, шадабари ехэтэй өөрынгөө мэргэжэлдэ хүсэд лэ шүтэһэй мэргэжэлтэ гэжэ ээлүүдгүй ойлгоодхибобди. Адуу үсхэбэрилгэ тушаа боложо байһан элдэб хөөрэлдөөнүүдые нэгэнтэ бэшэ дуулаһаншье һаа, ехэл сэдьхэлээ хананги шагнанабди...

Нээрээшье, хэр угһаа хойшо арад зон табан хушуута малайнгаа нэгэн болохо адуун һүрэгтэ онсо анхаралаа хандуулдаг байһан гэшэ. Иланга буряад хүн адуу барижа, ажалаашье хэжэ, амаашье тоһодожо, араяашье дулаалжа, аяндашье мордожо ябаһан түүхэтэй ха юм. Хатарша, жороошо, гүйгөөшэ морид үльгэр домогто оронхой. Тобшолон хэлэхэдэ, хүнэй хани үнэхөөр хүлэг байгаа бшуу. Хүлэг мориёо магтан дууладаг, урилдаанда түрүүлхэдэнь солыень дууладаг һэн ааб даа.

Уужам Буряад
оронойнгоо
Ургылиг ногоон
харгыгаар,
Оодортой, оодортой
моридойнгоо
Уламынь барин ябанабди.
Угтагты, угтагты
нүхэдыгөө
Улаан Арми
сэрэгүүдээ...

Имэрхүү удха түгэлдэр мүрнүүдые бүри үни хада морин сэрэгэй байха үеэр аянгалуулдаг һэмнай.

Харин удаадахи жэлнүүдтэ, мүн мүнөөнэйшье, адуун һүрэг ба инаг дуран тухай дуунуудые нэрлэхэ болоо һаа, бүришье олон байха. «Оронгын татуур», «Хатаршыень барихам гү, жолоошыень гү?», «Элһэн харгы», «Уулын харгы хоёрлоод байна», «Яахаш хүнбиб?», «Хатар жороохон хүлэгөөрөө», «Ногоон дээгүүр табихадам», «Тэргынгээ хольсоогой хинсээндэ», «Унаган борым хатархан», «Ардагханаа татад гэрэй» гэхэшэлэн дуунуудые шагнажа һуухада, бэе уярхааршье, зали зориг бадархааршье байдаг даа. Үгышье гэбэл, мүнөө үедэ гүйсэдхэгдэдэг «Ардагай һайние унахал гээ һаа даа», «Арбаадхан сэргэ», «Сэргэндээ байхадаа», «Хүрин хээр» болон бусад ирагуу һайхан аялганууд ямар гоёб даа.

Ингээд харахада түрэл арад зонойһмнай мори унаанда ямар ехэ дуратай, сэдьхэл зүрхэндөө ходо бодомжолжо ябадагынь бүришье элирнэ бшуу. Моригүй байбал, хүл мухар үлэхэш гэжэ урда сагта хэлсэдэг байһан. Энэньшье ойлгосотой юм. Адуу мори таряаша хүнэй урда хараха унаань байһандаа гадна, хямда сэнтэй, эрхим шанартай амтатай мяха, үдхэн сагаан сэгээ үгэдэг гээшэ бээз.

—Мүнөө сагта ехэнхи ажалаа орёо техникын—оньһото машина болон хүндэ тракторай хүсөөр хэдэг болоошье һаамнай, хүдөө холын зарим нютагуудта моригүй байхаар бэшэ даа,— гэжэ ахалагша зоотехнигэй баталһаниинь эли юм. —Хүн зоной, илангаяа залуушуулай дунда морёор аяншалга болон спорт нэбтэрүүлхэ, иимэ эрилтэшье үнинэй табигдадаг гээшэ. Тиимэһээ эмниг моридые олоор һургаха шухала. Тоног зэмсэг, нэн түрүүн эмээл хазаар, хомуудһаа эхилээд, тэргэ, шарга хүрэтэрөө олдохонь тон хомор болошоо. Ядахадаа мори тахалхашье хүн олдохогүй...

Зүгөөр, хэды тиимэ байбашье, Зэдын районой Ториин мориной заводой адуушад, ажахынгаа ахалагша зоотехник Леонтий Исаевич Вильнерэй хүтэлбэри доро адуун һүрэгөө, моридойнгоо тоо толгойе олошоруулха талаар нилээдгүй хүдэлмэри ябуулжа байдаг юм. Тиигэжэ байгша оной арбан һарын туршада 100 гүүн бүриһөө 82 унага абаад, тобир тарганаар түлжүүлжэ байнхай. Эндэ нэн түрүүн дүршэлтэй адуушад Рафис Сафонович Абдульзанов (дээдэ зураг дээрэ), Сергей Игнатович Полютов хоёрой габьяа ехэ. Эдэнэр адуун һүрэгөө һайнаар харууһалха, зүбөөр бэлшээхын ба үсхэбэрилхын түлэ ехэхэн оролдол гаргажа байдаг.

—Заримдаа илангаяа үбһэ ногооной, таряа талханай түлэг ургажа байхада эмээлһээ буунгүй гэхээр хатаргаха саг тохёолдодог,— гэжэ нүхэр Абдульзанов үгэ залгана. —Мүн гүүнүүдэй унагалха үедэ ходо хаража байгаагүйдэ аргагүй...

Үнэхөөрөө адуун һүрэгые манаха гээшэ тон хүшэршэг ажал даа. Юуб гэхэдэ, адуушан үбэл, зуниие илгангүй, хүйтэн халуун гэнгүй адуугаа дахажа хээрэ ябана.

Эдэ бүгэдые һанахадаа агта моридо соло дуудаха гээшэ тон лэ зүб гэжэ бодомжологдоо бэлэй. Одоол тиихэдэ,

«Ардагай һайние
унахал гээ һаа даа,
Адуундань хаа-яашье
һаань амаруулаарай.
Аялалаад намхантай
ябаха гээ һаа даа,
Абындаа хаа-яашье
айлшалуулаарай,
—гэһэн аялгата дуунай мүрэнүүд ээлүүдгүй һанаандамнай ороодхёо һэн...

Ив. ОЧОРОН.

С. БАЛДУЕВАЙ фотонууд.

ГАЗАРТАЙ ХОЛБООТОЙ ХҮН

«Мир» колхозой Галбайн тракторна бригадын механизаторнууд (бригадирынь В. Д. Машкинов) Түнхэнэйнгөө район дотор энэ жэлдэ эгээл үндэр ургаса—гектарай 29,8 центнер ороoһо суглуулһан алдартай. Иимэ баян ургаса тэндэ һая наашын суглуулаагүй юм. Энэ жэлэй таряа хуряалгые хүтэлбэрилһэн звеньевой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат В. Д. Машкинов тухай хэлэгдэнэ.

Владимир Доржиевич Машкинов эгээл болбосоронги, зориг түгэлдэр наһандаа ябана гээшэ. Тэрэ мүнөө 48-тай. Энэ үедөө хүн үзэл бодолойнгооньё талаар элирэнхэй, ажабайдалай үйлэ хэрэгүүдые зүбөөр сэгнэн ойлгодог болонхой байхын хажуугаар, тэрээн тухай ямар нэгэн тобшолол хэмээр, хүдэлмэриин бага бэшэ дүй дүршэлтэй боложо үрдинхэй байдаг.

В. Д. Машкиновые түнхэноорхин «Мир» колхозой мэдээжэ кукурузашан гэжэ үнинэй мэдэдэг, сэгнэдэг. Эдир залуу наһанһаа хойшо тэрэмнай газарай хүрьһэ үрбуулжа, тэрэнэй һайн мууе сэгнэжэ һураһан. саашадаа тэрээнтээ хахасажашье шадахаяа болижо, үнэн зүрхэнһөө газар тарьялангдаа дурлаһан хүн гээшэ.

Тэрэ трактористнуудай курса дүүргээд, түрэл ажахыдаа хүдэлжэ эхилһэн юм. Оролдосын ашаар дүй дүршэлтэй, шадабаритай боложо, колхозойнгоо түрүү механизаторнуудай тоодо ороодхёо. Тиин арбан долоон жэлэй саада тээ түрүүшынхеэ кукуруза тарижа эхилһэн юм.

..Сагаан мүнгэн малгайтай Саяан үндэр уулын хаянуул, ой модоор баян хүбшэ тайга, үргэн толи шэнги гол нуурнууд, үрэжэлтэ баян тала нуганууд — баран Түнхэндэмнай бии юм. Тиигэбэшье Саяан уулаяа түшэн байһан хонгор Хоймор нютагтамнай сагай уларил шангахан даа. Илангаяа зун, намарай үедэ эндэ элдэб үзэгдэл тохёолдодог. Нарата һайхан үдэр боложо байһан аад, тэнгэридэмнай гэб гэнтэ малгайн шэнээн үүлэн бии боложо, залинта аадар адхаржа, ... хүйтэр... оройн хабарнууд дулаанда тон дуратай кукуруза тарилгын болзорые хойшолуула хойшолуулһаар, вегетационно үеынь богонидходог гээшэ. Тиимэ һэн тулань Владимир Доржиевич байгаалиин байдалые ямаршье мэргэжэлтэнһээ дутуугүйгөөр шэнжэлжэ һураһхай.

Газартай холбоотой хүн бүхэн кукурузашан Машкиновай байгаалитай нэгэ амитай болошоһон сэдьхэлые ойлгохол ёһотой. Хэрбээ газаа дулаахан байгаад, нэгэ жэглэхэнээр гаража эхилһэн нялха нарай ургасые харахадаа, таряашадай сэдьхэл хэды баясадаг бэ даа. Тиигэхынши тэндэ буртаг үбһэнтэй тэмсэл эхилжэ, үтэгжүүлгэ хэгдэжэ захалха бшуу. Намарынь хүнһөө үндэр ургасые хаража баясахадаа, хэды зобоһон түлиһаа гансата мартажархихаш. Энэл даа, түхэрээн жэл соо хүдэлһэнэй, сэдьхэл зүрхөө хүлэлгэһэнэй үрэ дүн. Иимэл ургаса хуряажа байхыешни хараһан нютагайшни хүн зон омогорхон баярлахал, ниитын адууһа мал садхалан тэнюун ондо орохол. Энээнэй түлөө үглөөнэй харанхыһаа үдэшын харанхы болотор поли дээрэ хүдэлхэдэ болохол байна даа.

Түрүүшын жэлнүүдтэ, дүй дүршэлоор үшөө бага байхадаа кукурузашан Машкинов алдуунуудые хэдэг байһан ааб даа. Жэшээлхэдэ, үтэгжүүлгээ жэгдэ тэгшээр тараагаагүй дээрэһээнь ургасань баһал жэгдэ бэшээр гарадаг байба. Харин бүхы талмай дээрээ тон нарииһар, жэгдээр тараадаг боломсооринь, айхабтар гоёор, татуулһанаал адляар ургажа эхилһэн юм.

Зунай аяма халуунай хаһын ороод, Түнхэнэй голоор хура бороогой таһархаяа болиходо «ногоон түймэр» гэдэг буртаг үбһэн ургажа эхилдэг шуу. Тиихэдэнь таряананда амар залань үзэгдэхэеэ болижо, үргэһэ нойрыншье мартагдадаг.

— Кукурузаяа буртаг ногооһоо хамгаалхын тулада зурууд хоорондын элдүүрилгэ культиватораар гансата хэдэггүйб. Һая гаража байһан ургамалаа гэмтээжэ болохоб, тиимэһээ борнойнь дээрэ юм даа, — гэжэ Владимир Доржиевич хөөрэдэг, — Участогаа, зүгөөр, оло дахин лэ борнойлхо хэрэгтэй. Тиигээгүй һаа, буртаг үбһэеэ дарахагүйш. Кукуруза гээшын аяг зангынь гансата ойлгохогүйш. Ямаршьегүй һайнаар ургажа байтараа, гэнтэ шарлажа, гунхажашье болохо. Энэйнай калий гэжэ минеральна үтэгжүүлгын дутаһанай түрүүшын шэнжэ гээшэ. Хэрбээ ургамалай набшын үзүүрнүүдэй борложо, шаралжа эхилээ һаань, үтэгжүүлгэ хоолынь үгтэжэ, түргэн хэмжээн абтаха зэргэтэй. Тиигээгүй һаа, һайн ургаса хуряахагүйш.

Олон жэлдэ кукуруза ургуулжа һураһанайнгаа ашаар тэрэ тус культурые тариха технологиие һайса шудалжа шадаа. Зарим үедэ ном һударшье ираха, ороной кукурузашадай дүй дүршэлтэй танилсахашье ушар болодог лэ байһан юм. Тиигэбэ яабашье эсэсэй эсэстэ В. Машкинов үндэр, баян ургаса абажа шадаха ёһотойл мастер болоо һэн.

Эхэ еромнай тэрэниие Ажалай Алдар Солын III шатын ордёноор, «Шэн габьяата ажалай түлөө. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо» гэһэн медаляар шагнаһан байна.

Мүнөө үедэ колхоздо таряа хуряалгын хүдэлмэриин дүүрээд байхада, зарим тэды тобшолол хэхээр байна. «Мир» колхоздо ороoһо таряанай ургаса гектарай дундада зэргээр 17,9 центнертэ хүрөө. Гектарай дунда зэргээр 28.8 центнер ороoһото ургамал суглуулһан Галбайн отделениин механизаторнууд илангаяа шалгарһан байна.

Ургаса хуряалгын үедэ район дотор дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгөөр комбайнер В. Д. Машкинов хоёрдохи һуури эзэлээ һэн. Түнхэнэй районой бүхы механизаторнууд, тэрэ тоодо Владимир Доржиевич ажалайнгаа амжалтые районой партийна ээлжээтэ конференцида зорюулна.

Б. БИРБАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ЕХЭ АЖАЛ ХЭГДЭ...

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй заншалта һайндэр Бодоной совхоздо һаяхан үнгэргэгдэбэ. Совхозой ахамад агроном И. И. Албашеев элидхэл хэхэдээ, байгша оной таряан ажал болон тэжээл бэлэдхэлгэ тухай шэнжэлгэ хэһэн байна.

Байгша ондо сагай уларилай хэды таарамжагүй байбашье: эотэ хабартаа гандаад, намар болоһон хойно тогтохогүй бороо хуратайшье һаань,—бодонойхид бараг амжалта туйлажа шадаа. Тодорхойлбол, 4710 центнер таряан хуряагдажа, болзор соогоо һайн шанартайгаар намарай паар хахалагдаа.

Луговодууд, үбһэшэдэй звенонуудай ехэ оролдолго гаргаһанай ашаар мүн лэ эрхим дүнгүүд туйлагдаа. Совхоздомнай эмхидхэгдэһэн үбһэшэдэй 15 звеногой арбаниинь тэжээл бэлэдхэхэ түсэбтэ даабаряа дүүргээ. Ниитын адууһа малда түсэбөөр 35100 центнер тэжээл бэлэдхэхэ байгаа һаа, ажахымнай тэрэнээ үлүүлээ. Баян дүршэлтэй механизатор В. М. Колмаковой звено түсэбтэ даабаряа 152 процент бэелүүлжэ, совхоз болон район дотороо түрүү һуури эзэлһэн байна. Тэрэнэй звеногой гэшүүн бүхэн ВДНХ-гай путевкоор шагнагдаа. Даабаряа 146 процент дүүргэһэн Н. Л. Гаськовой звено хоёрдохи һуурида гараа. Овощ ургуулагшадай З. З. Баленко гэгшын звено нэгэ мянга гаран центнер огородой ургамалнуудые хуряажа, совхоз болон район соогоо түрүү һуури эзэлһэн байна гэжэ ...

лээ.

Таряа хуряал... Жарков, Инноке... корин, намарай ... Бадмаевич Бадм... вич Кашапов г... гаяа коммунист ... вич Огибаловай ... звеногой хүдэлм... мээр. Тэрэнэй х... һан гэрэй эзэн ... үлүүлэн дүүргэ... дөө ажахын мин... ногойнь гэшүүн ... урмашуулагдаа.

Энэ һайндэр д... дэ Хүндэлэлэй ... шангууд барюул...

Совхозой дир... ком болон комсо... зүблөөн үнгэргэ... хоёр үбэлжэлгын ... дээшэлүүлхэ, м... соёлой болон ажа... хангаха талаар ... талагдаа. Энэ ха... урагшатайгаар б... зоймнай дирекц... ци малшад мүнө... нуудаа элсүүлжэ...

Баргажана...
совхозой па...

ХАЛААРАА ШАЛГАРАГШАДТА—АЛДАР СОЛО!

1983 ондо зуун эхэ хонин бүриһөө зуун, мүн зууһаа дээшэ хурьга абажа түлжүүлһэн республикын эрхим хонишод

Фамили, нэрэ, обог	Ажахы	зуун эхэ хонин бүриһөө абтаһан хурьгад	хонин бүриһөө хайшалагдаһан нооһонинь (килограммаар)
БАРГАЖАНАЙ РАЙОН			
Сундуев Д-Н. Б.	Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз	135,5	4,98
Сангадиева О. Э.	«—»	110,2	4,11
Содбоева Р. Б.	«—»	104,7	4,23
Цыдыпова Н. Ц.	«—»	100,5	3,48
Лубсанова Д. Б.	«—»	100	4,37
Ламуева А. Х.	«—»	100	4,11
Лубсанов В. М.	«—»	100	3,93
Намжилова Ц. Б.	«—»	100	3,93
Тугултуров Г. Л.	«—»	100	3,56
Бадмаева Е. М.	«—»	100	3,41
Пиртанов Ш. Ш.	Хилтаһын колхоз	100	3,61
Ринчинов Г. Д.	Уланай колхоз	100	3,45
БЭШҮҮРЭЙ РАЙОН			
Базарова В. О.	Бэшүүрэй совхоз	103,5	3,8
Коротов И. Г.	Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоз	102	3,7
Савельев Н. И.	«Новосретенский» совхоз	102	3,5
Плюснин М. Г.	«Победа» колхоз	101	4,1
Банзаров А. Б.	Охин-Булагай с-з.	100	4,0
Санжалова Н. З.	«Еланский» к-з.	100	3,8
Гомбоев В. Г.	Охин-Булагай с-з.	100	3,6
Цыдендоржиев С. С.	«Новосретенский» с-з.	100	3,2
Новокрещенных И. Д.	«Дружба» к-з.	100	3,0
ЗЭДЫН РАЙОН			
Дымчиков Ч-С. Д.	«Коммунизм» к-з.	120	3,5
Цыренов Р-Д. Ц.	Ленинэй нэрэмжэтэ к-з.	118	3,2
Банзаракцаев Б. Б.	Зэдын племпредприяти.	116	4,4
Бальжиев С. Ч.	«Коммунизм» к-з.	115	3,9
Цыренова Ц. Д.	«Коммунизм» к-з.	114	4,0
Григорьев И. Т.	ХХ партсъездын нэрэмжэтэ к-з.	112	3,8
Дымбрылов Х. Ч.	«Коммунизм» к-з.	111	4,2
Цыренов В. Д.	ХХ партсъездын нэрэмжэтэ к-з.	110	3,8
Рабдаев Г. Л.	Борьёогой с-з.	110	5,0
Семенов Д. Б.	Ленинэй нэрэмжэтэ к-з.	110	3,6
Югов И. В.	«—»	109	3,3
Гомбоев Д. Э.	«60 лет Октября» к-з.	106	3,7
Корнев В. Е.	Ленинэй нэрэмжэтэ к-з.	106	3,4
Ишеев Ж. Г.	«60 лет Октября» к-з.	105	3,5
Семенов В. В.	Торини с-з.	104	3,6
Терехов И. Е.	Оёорой с-з.	104	3,0
Мункуев Ж. Н.	Борьёогой с-з.	103	4,4
Айдаева О. К.	Борьёогой с-з.	103	3,9
Дампилов Р. С.	Ленинэй нэрэмжэтэ к-з.	103	3,3
Доржиев В. Д.	Д. Банзаровай нэрэмжэтэ к-з.	103	2,96
Аксентьев Д. И.	Оёорой с-з.	103	2,93
Доноев Г. Д.	Борьёогой с-з.	102	4,1
Аюшеев Ц. Б.	«Коммунизм» к-з.	102	3,4
Бадмаев Б. С.	«Мир» к-з.	101	3,3
Татарников С. Н.	Оёорой с-з.	101	3,06
Будаев Д. Б.	Д. Банзаровай нэрэмжэтэ к-з.	101	3,05
Елисеев К. М.	Оёорой с-з.	101	2,96
Марадудин А. А.	Боошын с-з.	100	4,6
Цыренов О. В.	«—»	100	4,0
Цыбикова Д. С.	Борьёогой с-з.	100	3,93
Цыбиков Д. Р.	«60 лет Октября» к-з.	100	3,7
Бурлаков В. Н.	«Октябрьский» с-з.	100	3,9
Хандашеева Х. Д.	«—»	100	3,7
Раданжапов И. Д.	«60 лет Октября» к-з.	100	3,6
Гомбожапов Б. Л.	«—»	100	3,5
Будашкеев Д. Ц.	«Октябрьский» с-з.	100	3,5
Лубсанова А. Ж.	«—»	100	3,4
Санжиев Б. М.	«Заречный» с-з.	100	3,4
Сахняева М. Г.	Д. Банзаровай нэрэмжэтэ к-з.	100	3,4
Онгороев С. Л.	ХХ партсъездын нэрэмжэтэ к-з.	100	3,4
Бадмажапов С. Б.	«—»	100	3,4
Галсанов Ц-Д. Н.	Ленинэй нэрэмжэтэ к-з.	100	3,1
Сычев И. И.	«—»	100	3,1
Цыбиков Ж. Б.	«—»	100	3,1
Шестаков Н. А.	«Мир» к-з.	100	3,1
Домиев Д. Н.	Д. Банзаровай нэрэмжэтэ к-з.	100	3,0
Вершинин Г. М.	ХХ партсъездын нэрэмжэтэ к-з.	100	3,0
Цыренжапов М. Д.	Оёорой с-з.	100	2,92
Батуев Г. Б.	«Мир» к-з.	100	2,7
Агитуев Д. Л.	Оёорой с-з.	100	2,6
Очиров Д. Б.	Д. Банзаровай нэрэмжэтэ к-з.	100	2,5
ЯРУУНЫН РАЙОН			
Цыбикова С. Ц.	«Дружба» к-з.	101	2,4
Цыденжапова Ц. Ц.	«Коммунизм» к-з.	100	3,6
Цыбиков Д. Г.	Нарһатын с-з.	100	3,1
ЗАГАРАЙН РАЙОН			
Олзобоев Н. А.	«Дружба» к-з.	102,8	4,03
Дармаева Ц-Д. Э.	Эрхирэгэй с-з.	102	3,3
Шарофеев Б. Г.	«Гигант» к-з.	100	4,39
Потемкин А. Е.	Онохойн с-з.	100	3,1
ЗАХААМИНАЙ РАЙОН			
Базаров Г. Г.	Хамнинн с-з.	120	4,4
Цыдемпилов С. Б.	«—»	112	4,28
Намсараев П. Ж.	Харацайн с-з.	111	3,7
Норбоева Е. Р.	Хамнинн с-з.	101	4,79
Дугаров Г. Д.	«—»	100	3,38
Гуржапов И. Ш.	«—»	100	3,2
ХЭЖЭНГЫН РАЙОН			
Жалсараев Ш. Б.	Хэжэнгын с-з.	125,2	3,5
Шалуев М. М.	Загаһатын с-з.	115,1	4,9
Ербаев И. Б.	«—»	107,6	3,6
Ямпилов Н. Н.	Хэжэнгын с-з.	105,2	3,8
Федотов А. И.	«Первомайский» с-з.	104,6	3,2
Будаев Ц-Д. Б.	Хэжэнгын с-з.	102,2	3,5
1	2	3	4
Шойсоронова Д-Х. Э.	«50 лет Октября» с-з.	101	3,4
Дамшаева Ц-Х. Ц.	Загаһатын с-з.	100,4	3,4
Бальчинов В. Б.	«Первомайский» с-з.	100	3,5
Цырендоржиев М. Ш.	«50 лет Октября» с-з.	100	3,5
Мороев В. А.	Загаһатын с-з.	100	3,4
Тапхаева Д. К.	«—»	100	3,3
ХУРАМХААНАЙ РАЙОН			
Банаева С. Н.	Хурамхаанай с-з.	140,2	3,9
Урабханова П. Н.	Ленинэй нэрэмжэтэ к-з.	129	4,1
Дамбинов Д. Х.	Уланхаанай с-з.	111,8	3,4
Тыхеев Д. А.	Ленинэй нэрэмжэтэ к-з.	101	4,2
Молокова Р. М.	Хурамхаанай с-з.	101	3,3
Арамхаева Г. Б.	Ленинэй нэрэмжэтэ к-з.	100	4,1
Раднаева Х. Д.	«—»	100	3,4
Будаева С. Т.	Хурамхаанай с-з.	100	3,4
Батуева Ц. Ш.	«—»	100	3,4
Хобраков Д. Ч.	«—»	100	3,45
ХЯАГТЫН РАЙОН			
Самданов П. П.	Хяагтын с-з.	101,8	4,7
Доржиев Б-О. Г.	«Пограничный» с-з.	100,2	3,56
Минжеева Б. Б.	«—»	100	3,56
Бондарев А. И.	«Родина» к-з.	100	3,53
Цыдыпылов Б. Д.	Ранжуровай нэрэмжэтэ к-з.	100	3,4
Санжиев Б. Г.	Хяагтын с-з.	100	3,39
Ямпилов Б. Д.	«Дружба» к-з.	100	2,9
Батуева У. Д.	Алтайн с-з.	100	2,7
МУХАР-ШЭБЭРэй РАЙОН			
Голендухин М. З.	«Родина» к-з.	117,1	4,0
Чулков А. Г.	«—»	112	4,08
Цыдыпцыренов Б. Ш.	Суулгын с-з.	109,2	3,54
Парфенов Н. Т.	Ленинэй нэрэмжэтэ к-з.	108,3	4,35
Иванов М. П.	«Родина» к-з.	107	4,0
Варфоломеев А. Н.	Ленинэй нэрэмжэтэ к-з.	105,5	4,16
Мальцев П. Ф.	«Искра» к-з.	104	4,06
Ушаков В. А.	«Коммунизм» к-з.	102,8	4,2
Козлов Г. М.	«Искра» к-з.	102,6	3,56
Петров С. И.	«Эрдэм» с-з.	102,4	3,19
Калашников А. А.	«Забайкалец» с-з.	102	3,79
Миронов Н. Н.	«Коммунизм» к-з.	101,8	3,1
Киреев Г. А.	«Искра» к-з.	101	3,52
Эрдынеев Б. Д.	«Знамя Ленина» к-з.	101	3,7
Мальцев Д. А.	«Искра» к-з.	100,8	3,80
Овчинников И. К.	«Забайкалец» с-з.	100,6	4,35
Магбанов А. В.	«—»	100,3	3,76
Иванов Д. Г.	«Знамя Ленина» к-з.	100	4,66
Доржиев Ц-Д. Д.	«Одон» с-з.	100	3,48
Цыбикдоржиева М.	«Эрдэм» с-з.	100	3,27
Цыбенов П. Д.	«Знамя Ленина» к-з.	100	3,0
АХЫН РАЙОН			
Габаева О. Б.	«Коммунизм» к-з.	103	3,7
Мунконов В. Б.	«Улаан Аха» к-з.	100	3,2
Ошоров В. М.	«—»	100	2,9
СЭЛЭНГЫН РАЙОН			
Будаева Д. Д.	ХХ партсъездын нэрэмжэтэ к-з.	130	4,5
Акулов А. М.	Химиын с-з.	110	3,7
Аюшеев Д-Н. Ц.	Карл Марксын нэрэмжэтэ к-з.	106,4	4,1
Машуев Б. Ю.	«Эрдэм» к-з.	105	3,28
Цыренов Г. Л.	«—»	101,2	3,5
Бамбуев А. Ш.	Карл Марксын нэрэмжэтэ к-з.	100,9	4,16
Эрбынеев А. Ц.	«—»	100,7	4,75
Жапов Б-Ц. Д.	Сэлэнгын с-з.	100,1	4,2
Цырендоржиев В. Б.	«Бестужевский» с-з.	100	3,92
Баторов Б. Ц.	Ленинэй нэрэмжэтэ к-з.	100	3,55
Брюханов С. Ж.	«—»	100	3,54
Балданов Н. Ч.	«Эрдэм» к-з.	100	3,26
ТҮНХЭНЭЙ РАЙОН			
Шойбонов Г. Ц.	Ленинэй нэрэмжэтэ к-з.	102	3,6
УЛААН-ҮДЫН РАЙОН			
Битуев И. И.	Һуралсалай «Байгал» ажахы	111,1	4,5
Гармажапов Б. Л.	Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахы	110,5	4,94
Бандаев С. Д.	«Заветы Ильича» с-з.	105	3,6
Тютькин С. И.	Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахы	104,8	4,27
Норбоева А. Ш.	Һуралсалай «Байгал» ажахы	103,3	3,6
Самбаев Б. П.	«Заветы Ильича» с-з.	102,1	3,72
Бардуев С. Д.	«—»	101,1	3,31
Корытов В. А.	Калининай нэрэмжэтэ с-з.	101	4,6
Шмагин Г. А.	«8-ое марта» к-з.	100,8	3,9
Шарапов Л. Ж.	Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахы	100,7	4,96
Шмагин Б. А.	«8-ое марта» к-з.	100,5	4,2
Тогочиев Б.	Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахы	100	5,25
Будаев М. Ж.	«—»	100	4,85
Васильев Е. Н.	«Маяк» к-з.	100	3,663
Доржиев П. Д-Ц.	Оронгын с-з.	100	3,61
Алексеева Р. Д.	«—»	100	3,5
Батомункуев А. Д.	«Заветы Ильича» с-з.	100	3,08
ХОРИИН РАЙОН			
Бимбаев Г. М.	Үдын с-з.	130	4,55
Нурмахметов Р. Н.	Хүрбын с-з.	115,1	3,16
Бумбеев В. Н.	Үдын с-з.	105	3,8
Загидулина Ф. М.	Хүрбын с-з.	103	3,62
Филиппов П. О.	Дээдэ-Тайлсын с-з.	101	3,74
Банзаргашеев Ш. Д.	Үдын с-з.	100	3,77
Цырендоржиев Х. А.	Хорини с-з.	100	3,7
Гантапова Б. Д.	«Георгиевский» с-з.	100	3,64
Доржиева Д. А.	Үдын с-з.	100	3,58
Гунтыпов Ш. А.	Үдын с-з.	100	3,5
Балсамбуева М. Б.	Анаагай с-з.	100	3,46
Цыренжапова Л. П.	«Георгиевский» с-з.	100	3,42
Дондоков Б. Д.	Анаагай с-з.	100	3,31
Доржиев Д. Д.	«—»	100	3,3
Дондокова Д. Ж.	«—»	100	3,21

СЭЛЭНГЫН РАЙОНОЙ ХИМИЫН СОВХОЗОЙ АХАЛАГША ХОНИШОН А. М. АКУЛОВ.

БАРГАЖАНАЙ РАЙОНОЙ КАРЛ МАРКСЫН НЭРЭМЖЭТЭ КОЛХОЗОЙ ХОНИШОН В. Б. ГАРМАЕВ.

ХОРИИН РАЙОНОЙ УДЫН СОВХОЗОЙ АХАЛАГША ХОНИШОН Г. М. БИМБАЕВ.

БЭШҮҮРЭЙ РАЙОНОЙ «ЕЛАНСКИЙ» КОЛХОЗОЙ АХАЛАГША ХОНИШОН Н. З. САНЖАЛОВА.

...УТАНҺАА ЖЭШЭЭ АБАХА

...табан жэлэй гурбадахи гол жэлдэ рес... һалбари болохо хонин һүрэгые эрхилэг... тоо толгойе олошоруулха, тэдээнһээ ноо...ха, мяха элбэгээр абаха хэрэгтэ бүхы һа...дуулһан, арга шадалаа элсүүлэн ажалла... нёдондо республика дотор зуун эхэ хо...нда зэргээр 62 хурьган түлжүүлэгдэһэн ...жэлдэ 61 хурьган абтажа, томо болгогдо... Үнгэрһэн жэлдэ 166 хонишод зуун эхэ ...100-һаа дээшэ хурьга түлжүүлһэн бай... хонишодой 184 бригада зуутанай зэргэ-

...хүнлэ хүшэр үедэшье зарим хонишод ...эмхидхэжэ шадаһанай, хүсэ шадалаа гам...ашаар эрхим үрэ дүнгүүдые туйлаһан ...тоодо: Хурамхаанай районой Хурамхаа...ахалагша хонишон С. Н. Банаева зуун эхэ ...140,2 хурьга, Баргажанай районой Карл ...жэтэ колхозой ахалагша хонишон, Социа...ерой Д-Н. Б. Сундуев — 135,5, Сэлэнгын ...партсъездын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша ...Р-эй Гүрэнэй шангай лауреат Д. Д. Будае... районой Үдын совхозой ахалагша хони...мбаев — 130 хурьга абаад, гарза хоролто...эз. Эдэнэр манай одоол урдаа хараха ...ай ёһотойл баатарнууд гээшэ. Түрүү хо...е уларилтай жэлдэ урдаа табиһан зорил..., түсэбтэ даабарияа үлүүлдэг байна.

...бэшэнтэеэ нэгэ адли эрхэ байдалда хү... эрхим дүнгүүдые туйлана бшуу. Иимээр ...үүл район, ажахы бүхэндэ олон. Теэд ...аар жэлһээ жэлдэ хурьга үсөөнөөр аба-

даг тэдэнээ хангалтагүйгөөр харууһалжа, олоор гарзалуулдаг хонишод яһала бии. Байгша ондо Түнхэнэй районһоо орөйдоол ганса хонишон зуутанай зэргэдэ гараһан байна. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, түл абалгада саг соонь бүхы юумэеэ бэлдэжэ шадаагүй, отарануудта шадамар бэрхэ хурьгашадые хүсэд хүрэхөөр томилоогүй, хонишодто али болохоор туһаламжа үзүүлээгүй дээрэһээнь нимэ байдал ушараа.

Эдэ бүгэдэ дутагдалнууд энэ жэлдэ үзэгдэхэ ёһогүй. Республикын олохон колхоз, совхозууд урда жэлнүүдэйхидэ орходоо үбһэ тэжээл ехээр нөөсэлөө. Илангаяа хонидто эдюулхэ үбһэн, зелёнко, һолоомон, талха тараанай зүйл элбэг хүрэхөөр бии.

Байгша ондо республикын хонишодой урда ехэ зорилго табигдана. Тусхайлбал, арбан нэгэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ 700 мянганһаа үсөөн бэшэ хурьган абтажа, түлжүүлэгдэхэ ёһотой. Энэ хүнгэн бэшэ зорилго гээшэ ааб даа. Нэн түрүүн хонишодой малай үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэһэнһөө, түл абалгадаа нарин нягтаар бэлдэһэнһээ, үбһэ тэжээлээ гамтайгаар гаргашалһанһаа энэ хүдэлмэри сэхэ дулдыдаха байна бшуу. Ушар нимэһээ энэ харюусалгатай хаһада онсо анхарал хандуулагдаха ушартай.

Түл абалга хонишодой эгээл харюусалгатай хаһа гэлсэдэг гээшэ. Энэнь аргагүй зүб. Тиимэһээ эдэнэр энэ шангахан шалгалтадаа эртээнһээ бэлдэхын, тэрээнээ эмхитэйгээр үнгэргэхын түлөө эдэ үдэрнүүдтэ оролдохо болоно.

Үнгэрһэн жэлнүүдэй үрэ дүнгүүдтэ түшэглэн, энэ жэлдэ илангаяа үбэлэй һарануудта хээлитэй эхэ хонидоо зүбөөр харууһалха, эдеэлүүлхэ, эдэнэйнгээ хүсэ шадалыень муудхуулхагүйн түлөө тэмсэл үргэнөөр ябуулха хэрэгтэй. Тиимэһээ Сэлэнгын районой мал ажал эрхилэгшэдэй жэшээгээр республикын хонишод даалгагдаһан хонидойнгоо ашаг шэмысэнь цэмээхэ хэрэгтэ бүхы һанал бодолоо хандуулха ушартай.

Эгээл мүнөө хонишодой хүдэлмэриин харюусалгатай хаһа — малай үбэлжэлгэ түлэг дунлаа ябажа байна. Энэ шухала кампаниие эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ арга боломжо хонишон бүхэндэ бии. Байгша ондо диилэнхи ажахынууд адууһа малай, тэрэ тоодо хонин һүрэгэй эдихэ үбһэ тэжээлээр урда жэлнүүдтэ орходоо һурагүй һайнаар хангагдаhхай. Тиигээдшье энэ жэлэй намар хэзээ хэзээнэйхиһээ урин дулаан байжа, хонидые хээрын бэлшээридэ, һайн полидо адуулхада ехэл зохисотой байгаа.

Ушар имэһээ байгша ондо эхэ хонидһоо, эмэ зуһагһаа заатагүй хурьга абажа, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхэ, зуутанай зэргые олошоруулха талаар бата найдамтай үндэһэ һуури ажахы бүхэн табинхай. Эмэ малые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэри богони болзорто һайн шанартайгаар үнгэргэгдөө һэн. Хонидой түл абалгада бэлдэхэ, тэрэниие үнгэргэхэ хэрэгтэ хонишод мүнөөнһөө һаналаа табиха, ажалаа ябуулха болоно. Байра байдалаа, дал хорёогоо заһабарилха, дулаалха, хохир хүсэд хүрэхөөр бэлдэхэ, түрэлгэдэ хэрэглэгдэхэ зэр зэмсэгүүдээ түхеэрхэһээ эхилээд, хурьга абаха хүнүүдые томилхо, үбһэ тэжээлээ заатагүй шанаржуулан бүйлуулха хүрэтэр бүхы юумэн шухалада тоологдоно. Эдэ бүгэдые мэдэжэ байгаад, зарим ажахынууд энэ бэлэдхэлэй хүдэлмэриие хараадаа абангүй орхижорхидог. Имэ байдалтай энэ жэлдэ эбсэшьэгүйгөөр тэмсэхэ ёһотойбди.

Уданшьегүй ерэхэеэ байгаа түл абалгые һайнаар эмхидхэжэ, эхэ хонин бүхэнһөө хурьга абажа, томо болгохо гээшэ хонишон бүхэнэй, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй нэрэ хүндын хэрэг болоно.

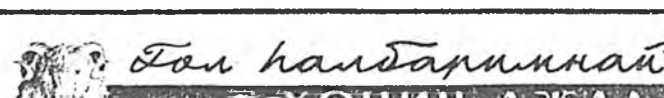

БИДЭНЭЙШЬЕ ХУБИТА БИИ

Манай бригадын гэшүүд хурьга абажа түлжүүлхэ, нооһо хайшалжа тушааха энэ жэлэйнгээ түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлээ. Тусхайлбал, зуун эхэ хонин бүриһөө 86 хурьга абаха түсэбтэй һаа, тэрэнээ 103-да хүргөөбди, хонин бүхэнһөө 4,4 килограмм нооһо хайшалжа, даабарияа 116 процент болгообди. Хурьган бүхэнэйнгөө шэгнүүрые дунда зэргээр 21 килограммда хүргөө һэмди. Иигэжэ бидэ хараалһанаа нэрэтэй солотойгоор бэелүүлээбди.

Ерэхэ жэлдэ хонин бүхэнһөө хурьга абаха бата найдамтай үндэһэ һуури табяабди. Эхэ хониднай сентябрь һара соо искусственна аргаар үрэжүүлэгдээ һэн. Энэ харюусалгатай хүдэлмэриие минии нүхэр Бубей Самбуевна эрхилдэг юм. Ушар иимэһээ шухала кампанияа харюусалга ехэтэйгээр үнгэргөө аабзабди даа.

Эдэ үдэрнүүдтэ малшадай эгээл харюусалгатай хаһа—малай үбэлжэлгэ түлэгтөө оронхой. Энээндээ бидэ эртээнһээ бэлэдхэлтэй хүрэжэ ерээ бэлэйбди. Байра байдалаа, дал хорёогоо дулаалаабди сагаадаабди. Үбһэ тэжээлээ газаагаа шэрэжэ оруулаабди.

Уданшьегүй хоёр һара тухай болоод, хониднай хурьгалжа эхилхэнь. Одоол эндэ тон сүлөөгүй сагнай орохонь гээшэ. Хэды олон жэлэй туршада энэ кампаниие үнгэргэжэ байгаашье һаа, тэрээндээ эртээнһээ бэлдэнэбди. Бидэнэртэ энэ жэлэй малай үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ, түл олоор абаха дүүрэн арга бии.

Эгээл мүнөө хээлитэй эхэ хонидоо зүбөөр харууһалха, эдеэлүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулнабди. Эдэнэйнгээ хүсэ шадалыень муудхуулхагүйн тула үбэлэй рационоор эдеэлүүлжэ эхилэнхэйбди.

Минии даадаг бригадын гэшүүд зунай, намарай элдин һайхан сагые зүбөөр хэрэглэжэ, эхэ хонидоо нилээд хүшэлүүлээ, таргалуулаа. Мүнөө хонидоймнай хүсэ шадалынь һайн.

Т-С. МУНКУЕВ,
Зэдын районой Борьёогой совхозой ахалагша хонишон.

Уласхоорондын шэнжэлэл

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ БАТА ХЭРЭГ

Үнгэрһэн неделидэ Агуу Октябриин социалис революциин 66 жэлэй һүр жабхаланта ой үргэн ехээр тэмдэглэгдэжэ, Соведүүдэй ороной уласхоорондын хүндэ бүхы дэлхэйдэ үргэнөөр харуулагдаба. Эдэ үдэрнүүдтэ дэлхэйн бүмбэрсэгэй бүхы заха хизаарнуудта баярай суглаанууд ба олониитын митингнүүд, фестивальнууд үнгэргэгдөө, Советскэ Союзтай хани нүхэсэлэй недели ба һаранууд эхилээ.

Совет хүнүүд энэ һайндэртөө ажалай эрхим үрэ дүнгүүдтэйгээр ерэнхэй гээд аха дүү социалис оронуудай арадууд, түрүү үзэлтэй бүхы хүн түрэлтэн сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглэнэ. XI табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй дунда зэргын дүнгүүдтэй сасуулан харахада ниитын үйлэдбэриин ба ажалай бүтээсын ургалта хараа байса дээшэлэнхэй. Хүндэ индустриин гол һалбаринуудта горитойхон алхамууд хэгдээ, научно-техническэ хүгжэлтэ хангадаг һалбаринууд тогтууритай һайнаар хүгжөөгдэнэ. Хүн зоной бодото олзо доход ургана, байрын гэрнүүдые барилга түргэн дабшасатайгаар ябуулагдана. Эдэ бүгэдые үзэл бодолой талаар манай дайсадшье буруушааха аргагүй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Америкын, Баруун Европын, Японой ба буржуазна бусад газетэнүүдэй хуудаһанууд дээрэ мэдэрхэ баатай болоһон ушар хадаа тэдэнэй буруушааха аргагүй байһаниие гэршэлэн харуулна.

«Агуу Октябриин уг зорилгонууд, һургаал ба түйлалтанууд өөһэдынгөө бүхэдэлхэйн түүхэтэ удха шанарые алдаагүй. Тэдэнь барандаа социализмын түлөө, эб найрамдалай түлөө хүнүүдэй ажана байдалай ба зол жаргалай түлөө бүхы тэмсэлшэдтэ революционно ябуулгын хүсэ ехэтэ урмашуулга болоно»—гээд Венгриин «Непсабадшаг» гэжэ тэмдэглэнэ.

Социализм хадаа уласхоорондын харилсаануудта үнэн сэхэ эхи заха табилгые хамгаалагша, эб найрамдалай эгээл бата бэхи хэрэм, тэрэниие эгээл найдамтайгаар хамгаалагша байһан ба саашадаашье байха гэжэ хүн түрэлтэн дахин, үшөө дахин этигэжэ байна. Буу зэбсэг ехээр бүтээн гаргалгые хизаарлаха, империализмын ээрхэг түримхэй ябуулгануудта эсэргүү тэмсэлдэ жагсаха, ядерна дайнай аюулые усадхаха гэжэ дэлхэйн арадуудта Советскэ Союзай хандаһан уряанууд эдэ үдэрнүүдтэ шэнэ хүсөөр соностоо.

Чехословакиин «Руде право» газетын бэшэһэнэй ёһоор, США ба тэдэнэй союзнигуудаар толгойлогдоһон империализмын хархис хүсэнүүдэй гэмээр уласхоорондын байдалай улам шахардуу шанга боложо байһан энэ үедэ Советскэ Союзай гадаадын эб найрамдалта политикын онсо шухала удха шанар илангаяа эли тодоор харагдана. Империалис ээрхэг түримхэйшүүлэй, мүлжэн дарлагшадай, ядерна дай жүрөөдэгшэдэй түсэбүүдтэ эб найрамдалда дуратай совет политикын хаалта боложо, бодото бэелэлыень хойшо татажа байһаниинь мүнөө улам эли тодоор харагдажа байна»,—гээд США-гай компартиин хүтэлбэрилэгшэд Г. Уинстон ба Г. Холл гэгшэд һайндэрэй амаршалга дотор онсолон тэмдэглэнэ.

Советскэ Союзай ба социалис бусад оронуудай эб найрамдалда нугаршагүй хүсэлэл оролдолгонь бүхы арадуудые дайнай аюулые зайсуулхын түлөө тэмсэлдэ зоригжуулна. Европодо ба бусад түбинүүдтэ үзэгдөөгүй ехээр дэлгэрһэн дайнда эсэргүү хүдэлөөн тэрэ тэмсэлые элирхэйлэн харуулжа байна.

ДҮТЫН ЗҮҮН ЗҮГ: ШАХАРДУУ БАЙДАЛ УЛАМ ШАНГАДАНА

Холбоото Штадуудай бандит добтолгодо ороһон Гренадада дайнай һүжэржэ боломо шэнэ газар гэжэ карта дээрэ тэмдэглэгдэхэлээр Дүтын Зүүн зүгтэхи шахардуу шанга байдалһаа анхарал саг зуураар һамаарһан байна. Тиигэбэшье һаань, тэндэхи байдал заахашье һайжараагүй байха юм. Энэ региондохи шахардуу байдалай саашадаа улам ехээр доройтохо байһан тушаа хариин гүрэнүүдэй шэнжэлэгшэд бүхэли неделиин туршада бэшэнэ. Тодорхойлон хэлэбэл, Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалда зэбсэгтэ хүсөөр хамааран орохо түсэбүүдэй Вашингтондо зохёогдожо байһан тухай эндэ хэлэгдэнэ.

Бэлдэгдэжэ байһан операциин түсэбэй тон нюуса байһан бүгэдэндэ ойлгосотой. Гэбэшье, хэблэлэй мэдээсэлнүүдэй ёһоор, тэрэ тоодо американ хэблэлэйхеэр бодожо үзэхэдэ, заатагүй бэелүүлэгдэжэ боломо түсэбүүд гэхэдэ, Ливанай национально-патриотическа хүсэнүүдтэ ехэ добтолго хэгдэхэ гэхэ гү, али зэбсэгтэ хүсөөр Сиридэ эсэргүү харата ябуулга эхилхэ болоно. Эдэ түсэбүүдэй алинайншье хэгдээ гээшэ һаа, США-гай энэ районлохи гол союзник—Израильда онсо шухала үүргын даалгагдаха байһанда ямаршье маргалта байхагүй.

Бейрут ба Тир хотонуудта хэгдэһэн тэһэрэлгэнүүдтэ американ ба израиль хэдэн зуун сэрэгэйхидэй алуулһанай түлөө «харюугай сохилто» үгэхэ гэһэн заналтанууд Вашингтон ба Тель-Авивһаа соностодог болоһоор үнинэй. «США-гай добтолго зайлашагүй боложо байна»,—гээд Пентагоной дэргэдэхи американ «Си-би-эс» гэдэг телекомпаниин корреспондент тэмдэглэнэ. Энэ тобшолол олон тоото баримтануудаар, нэн түрүүн Холбоото Штадуудай милитарис бэлэдхэлээр, резервистнүүдые таталгаар Израильда хэгдэһэн соносхолоор тайлбарилагдана.

Борт дээрээ реактивна 300 самолетдой добтолхы гурбан авианосецоор толгойлогдоһон США-гай далайн сэрэгэй ехэ хүсэн мүнөө Ливанай эрье шадар татагдажа байна. Энэ хүсэндэ дүн хамта дайшалхы 40 корабль тоологдоно. Франциин «Юманите» газетын тэмдэглэһэнэй ёһоор, дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүүрэһэнэй һүүлээрхи сэг соо Дундада далайда США-гай далайн сэрэгэй иимэ ехэ хүсэн хэзээдэшье асарагдаагүй юм.

Дурсагдагша регионд американ политикын урагшагүйдэжэ эхилһээр үни болоһондо Вашингтон уур сухалаа орьелуулжа байһанаа огто нюухаяа болинхой. Империализмын эзэмдэн зонхилгодо араб арадуудай орохо дурагүй байһан, өөһэдынь аша туһын хэрэгүүдтэ таарахагүй «американ ёһоной эб найрамдал» абахагүй байһан ушар океанай саадахидай дурыень ехээр гутаана. «һайн дураараа бэеэ тушаахагүй һаатнай, таанадые хүсөөр абахабди», — эгээл иимэрхүүгээр американ стратегүүд мүнөө хэлэдэг болонхой. Уласхоорондын дайшалхы дээрэмдэлгэ, будүүлиг муухай баалалта американ гадаадын политикын эгээл олоор хэрэглэдэг онол аргануудай нэгэн мүн. Гэбэшье, иимэ муу муухай ааша гаргагшадта холо хараха хабэ шадал үгы гэжэ хэлэхэдэ болоно. Ээрхэг түримхэйшүүл сэрэгэй хэды ехэ хүсэтэй, элдэб муухай харата ябуулгануудые хэды хээшье һаа, эрхэ сүлөөдэ, бэеэ даанхай байдалда тэгүүлһэн арадуудай хүсэл эрмэлзэлые нугалжа огто шадахагүй.

ХУУШАНАЙНГАА СЦЕНАРЯАР

Токиодо болоһон американ-япон хөөрэлдөөнэй һүүлээр хамтын ямаршье мэдүүлгэ толилогдобогүй. Тэндэ үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ хөөрэлдөөндэ хабаадагшад — Японой премьер-министр Я. Накасонэ, США-гай президент Р. Рейган — тобшо тэды мэдээсэлнүүдые хээд, журналистнуудай асуудалнуудта харюу үгэхэһөө арсаһан байна. Гэбэшье ноябриин 9-һөө 12 болотор Токиодо үндэр тушаалтадай хэмжээндэ үнгэргэгдэһэн уулзалгын уг зорилго яһала ойлгосотой. Түрүүн жэлэй эхиндэ Америкын ниислэлдэ үнгэргэгдэһэн баһал иимэ уулзалгынхидаал адли гол зорилгонь хадаа хоёр талын сэрэгэй нэгэдэлые бэхижүүлгэ ба ондоо гүрэнүүдые тэрээндэ хабаадуулга болоно.

Хөөрэлдөөндэ хабаадагшадай хэлэһэн дээрэһээ хаража үзэхэдэ, тэдэнэр хоёр талын хоро шарые бусалгадаг империалис зүришэлдөөнүүдые, тэрэ тоодо «худалдаа наймаанай дайе» хажуу тээ орхёод, Ази ба Номгон далайдахи өөһэдынгөө сэрэгэй-политическэ ба экономическа нүлөөгөө бэхижүүлгэдэ гол анхаралаа хандуулһан байха юм. Рейган өөрынгөө мэдүүлгэ дотор, тодорхойлон хэлэбэл, Вашингтон ба Токиогоор толгойлогдоһон ямар нэгэн «Номгон далайн холбоон» гэдэгые байгуулха зорилго табиһан байна. Энэ уг зорилготойгоор зохилдуулан, тэрэ «сэрэгэйнгээ хүсые ехэ болгохоор» Япониие уряалаа. Тиихэ зуураа, тэрэ «Алас-Дурна зүгтэ совет сэрэгэй аюул» тухай худал хуурмаг идхалгаяа дахяад хэрэглэбэ.

Токиогой засагаархидай урдынхи мэтээр Рейганэй хараа бодолые гүйсэд дүүрэнээр һайшаан дэмжэһэниинь харамтай. Японой премьер-министр өөрынгөө ороной национальна сэрэгэй хүсые саашадань улам бэхижүүлхэбди гэжэ Р. Рейганиие найдуулаад, Японой эрьенүүдһээ мянган милиин зайда далайн түхеэрэлгэнүүдые хамгаалха талаар урид абтаһан уялгадаа үнэн сэхэ байһанаа гэршэлэн харуулба. Японой правительствые толгойлогшо дунда зэргын зайда буудагдаха американ шэнэ ракетэнүүдые Европодо тараан тодхохо ба Женевэдэ хэгдэжэ байһан хөөрэлдөөндэ хойшо татаха талаар США-гай хэжэ байһан хүсэлэл оролдолгые сүм дэмжэһэн байгаа.

Японой олониитэ өөһэдынгөө ороние эб найрамдалай хэрэгтэ аюултай Рейганэй захиргаанай түсэбтэ оруулалгада эсэргүү, тэрэниие американ сэрэгэй хэрэм болгохо ябадалда эсэргүү тэмсэл шууд сэхээр хэжэ байнхай. Рейганэй ерэхын урдахана, мүн ерээдшье байха үедэнь Японой бүхы аралнууд дээгүүр үнгэргэгдэһэн хүсэтэ жагсаалнууд тэрэ тэмсэлыень гэршэлэн харуулна.

Американ-япон нэгэдэлдэ Урда Корейе хабаадуулга Токиодо үнгэргэгдэһэн хөөрэлдөөнэй гол темэнүүдэй нэгэниинь байгаа. Урда Корей ошохынгоо урдахана Р. Рейган дунда зэргын зайда буудагдаха Европодохи ракетно-ядерна хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха талаар СССР-эй бүтэмжэтэй һайн эдэбхи үүсхэлнүүдые хардахын тулада Японой парламентын трибуные хэрэглээ. Тиигэхэ зуураа, тэрэ түс асуудалаар Вашингтоной эб найрамдалда дуратай байһыень, «буу зэбсэгүүдые хураан абалгада бодото эрмэлзэлыень» харуулха һэдэлгэ гаргаа. США-гай президентын хэлэһэн һанаашалгануудай ямар уг зорилготойень американ ракетэнүүдые Корейн хахад аралай урда хубида тараан тодхохо түсэбүүд элирхэйлэн харуулна. Мүнөө тэндэ Пентагоной 700 тиимэ ядерна ракетэ асарагданхай.

Р. Рейганэй Япон ба Урда Корейгээр дэншэлгэ Ази ба Номгон далайн арадуудай һанаае бүри ехээр зобообо. США-гай милитарис шэнэ ябуулганууд болохо ракетно-ядерна зэбсэгүүдэй нөөсые улам ехэ болголгын, сэрэгэй шэнэ бүлэглэлнүүдые байгуулгын, Японой сэрэгэй хүсые дээшэлүүлгын хэды ехэ аюултай байһые хүнүүд ойлгоно.

И. ЛАПИЦКИЙ,
А. СУРИКОВ,
В. САПРОНОВ.
(ТАСС).

ОРОШОДТО ЗОРЮУЛАГДАҺАН ГЭР

НЕРЮНГРИ (Яхадай АССР). «Стройдеталь» заводой Нерюнгридэхи филиалда бүтээгдэһэн гэрнүүд орошод болон ангуушадта зорюулагданхай юм. Тэдэниие нэгэ газарһаа нүгөө тээшэнь абаашахада бэлэн байха. Энэнь саг үргэлжэ нүүжэ ябадаг Хойто зүгэй ажалшадта илангаяа зохид байха юм.

Иимэ гэр хоёр таһалгатай, эдеэ хоолой зүйлнүүдые хадагалха ба бусад хамһабариин таһалгатай юм. Тэрэ тодо хурса шэрээр шэрдэгдэнхэй, энэнь нүүдэл зониие хангадаг вертолеудуудта шухала байха болоно. Юрын трактор иимэ бишыхан гэрые хэрэгтэй газартань шэрэжэ абаашадаг байха.

Яхадай оро үсхэбэрилгын бүхы совхозууд иимэрхүү гэр байраар хангагдахаар хараалагдана.

Дүлэтэ жэлнүүдэй баатарнууд

СИБИРИИН ДИВИЗИИН СЭРЭГШЭ

Хүдөө ажахын институтдай ветеринарна факультедтэ һуража гараһан Михаил Алексеев 1941 оной июль һарада армида татагдажа, Сибириин стрелково 93-дахи дивизидэ алба хэжэ эхилээ һэн. Август һарада дивизинь Баруун фронт ябуулагдажа, сибирягууд удааншьегүй немец фашистнуудтай тулалдажа оробо. Дивизиин хүнгэн артиллери моридоор шэрэгдэдэг байгаа. Эсэһэн суһаһан, зобоһон тулиһан морид хүл дээрээ байха шадалгүй болон, унажа эхилбэ. Ветеринарна албанай хангалтагүй байһаниинь элирээ. Энэ албаниие һайжаруулхын тула дүршэлтэй мэргэжэлтэ хэрэгтэй болоо бшуу.

1942 оной эхин багаар Алексеевтэ капитанай нэрэ зэргэ олгогдожо, тэрэмнай дивизиинтээ ветлазаредэй, удаань ветеринарна албанай начальнигаар томилогдобо.

Капитан Михаил Алексеев полкнуудай морин батарейн эгээл аюултай тулалдаануудта хабаадахада ойронь байлсадаг, зэбсэгүүдые шэрэһэн моридой шархатабал, тэрэ дарыдань туһаламжа үзүүлдэг бэлэй.

Ехэ аюулнуудые дабан гараһан Сибириин стрелково 93-дахи дивизи 1942 оной апрель соо стрелково 26-дахи гвардейскэ дивизи болгон хубилгагдажа, генерал-полковник И. Х. Баграмянай командалдаг 33-дахи армиин бүридэлдэ оруулагдаа һэн.

Сибириин 26-дахи гвардейскэ дивизи Центральна болон Брянскэ фронтнуудта тулалдаһан юм. Тэндэ ябаһан манай нютагай хүбүүн Михаил Алексеев олон хото городуудые сүлөөлэлсэһэн байха. Орлов хотын түлөө болоһон тулалдаанда хабаадалсажа, «Дайшалхы габьяагай түлөө» гэһэн медаляар шагнагдаа. Тиигэжэ ябахадаа, тэрэ хоёр дахин шархатабашье, удааншьегүй жагсаалдаа бусадаг байгаа һэн.

1944 оной зун Ревель, Городок, Витебск хотонуудай түлөө үсэд шанга тулалдаан болобо. Хэдэн үдэрэй турша соо тэдэ городууд гарһаа гарта орожо байгаа һэн. Энэ тулалдаанда онсо шалгарһан дивизи шэнээр нэрлэгдэбэ гэхэ гү, али Улаан Тугта Суворовой II шатын орденто городокско, сибирскэ 26-дахи гвардейскэ гэжэ алдаршаба. Гвардиин майор М. В. Алексеевтэ Улаан Одоной орден барюулагдаба.

Энэ алдар солото дивизи удаань Белорусси болон Литвые сүлөөлэлсөө. Харин Михаил Васильевич дайгаа Зүүн Пруссида дүүргэжэ, «Кенигсбергые абаһанай түлөө» гэһэн медаляар шагнагдаһан байна.

Михаил Васильевич үнгэрһэн дайн, тэрээндэ хабаадаһан тухайгаа хөөрэхэдөө, Городок хотын түлөө болоһон тулалдаае үсэгэлдэр һүжэрһэн үйлэ хэрэг шэнгеэр дурдаба: Немецүүд хотын гэрнүүдэй оройгоор, чердагууд дээгүүр хороһон байжа, дээрэһээмнай, нохойнуудшни пулемедоор няжаганuулбал даа. Бинь командир байһан тулададаа, гурбан бишыхан үхэр буу городой эгээл үндэр газарта гаргаад, чердагууд тээшэ сэб сэхэ буудахыень захирбаб. Тиигэжэ дайсанай пулемедууд замхаад, частьнууднай урагшаа дабшажа, Городок хото дайсанһаа сүлөөлэгдөө бэлэй».

Коммунист М. В. Алексеев 1945 — 1947 онуудта «Тайшетстройн» ветеринарна таһагай начальнигаар хүдэлөө, һүүлээрнь МВД-гэй 550-дахи барилгын ветеринарна таһагые даагшын орлогшоор ажаллаһан намтартай юм.

1950 ондо тэрэ сэрэгэй албанһаа табигдахадаа, республиканска ипподромой болон гүрэнэй конюшниин ахамад ветеринарна врачаар, 1952 онһоо М. Ербановай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын техникумдэ багшаар хүдэлбэ. Хори гаран жэлэй туршада түс техникумдэ багшалжа, Буряадай АССР-эй габьяата багшын нэрэ хүндэдэ хүртэһэн юм. Михаил Васильевич

ЭРДЭМЭЙ ТҮБТЭ

Общество шэнжэлэгшэдэй хоёр форум Новосибирск хотодо һаяхан үнгэргэгдэбэ. Энэ хадаа академик А. П. Окладниковай дурасхаалда зорюулагдаһан гуманитарна уншалганууд ба Сибириин үндэһэ яһатанай хэлэнүүдэй фонетикын асуудалнуудаар бүхэсоюзна II конференци болоно.

Элитэ академигэй дурасхаалда зорюулагдаһан гуманитарна уншалгануудай пленарна зүблөөн дээрэ СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Түүхын, хэлэ, бэшэгэй ба философиин институдай (ИИФФ) директор, СССР-эй АН-эй, гэшүүн-корреспондент А. П. Деревянко гэгшэ «Сибирь болон Алас-Дурна зүгтэ археологическа шэнжэлэлгэнүүдэй гол шэглэлнүүд» гэһэн элидхэл хээ. А. П. Окладниковай эрдэм наукада оруулһан хубита, тэрэнэй ажал ябуулга, ажабайдал тухай академик Д. К. Беляев (Новосибирск), философиин эрдэмэй доктор В. И. Бойко (Новосибирск), түүхын эрдэмэй доктор В. П. Любин (Ленинград), СССР-эй АН-эй гэшүүн-корреспондент В. П. Алексеев (Москва), Таджигай ССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент Н. Н. Негматов гэгшэд һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгэһэн байна.

«Археологическа шэнжэлэлгэнүүд», «Сибирьтэ хэгдэһэн түүхын шэнжэлэлгэнүүд», «Сибириин мүнөө үеын литература шэнжэлэлгын хүгжэлтэ», «Философи ба социологи» гэһэн секцинүүд хүдэлөө. Манай Буряадай ниитын эрдэмэй институдһаа түүхын эрдэмэй кандидадууд К. М. Герасимова, Е. А. Хамзина, хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидадууд Б-Д. Б. Бадараев, Э. А. Бальбуров, С. Б. Будаев, Л. В. Шулунова, Э. А. Уланов болон бусад уншалгын хүдэлмэридэ хабаадажа, элидхэлнүүдые хэһэн байна.

«Сибириин арадуудай хэлэнүүдые шэнжэлэлгэ» гэһэн темээр СССР-эй АН-эй Сибириин отделениин ИИФФ-эй филологиин таһагые даагша хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй доктор Е. И. Убрятова элидхэл хээ. Конференциин хүдэлмэридэ оронойнмнай олонхи республика болон областьнуудай эрдэмтэд хабаадаа. Республикымнай ниитын эрдэмэй институдай эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ Б. Ж. Будаев, хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидадууд И. Д. Бураев, С. Б. Будаев, Э. И. Бюраева, С. П. Соктоева гэгшэд элидхэлнүүдээ конференцидэ хабаадагшадай анхаралда дурадхаһан байна.

Б. БАДМАЕВ.

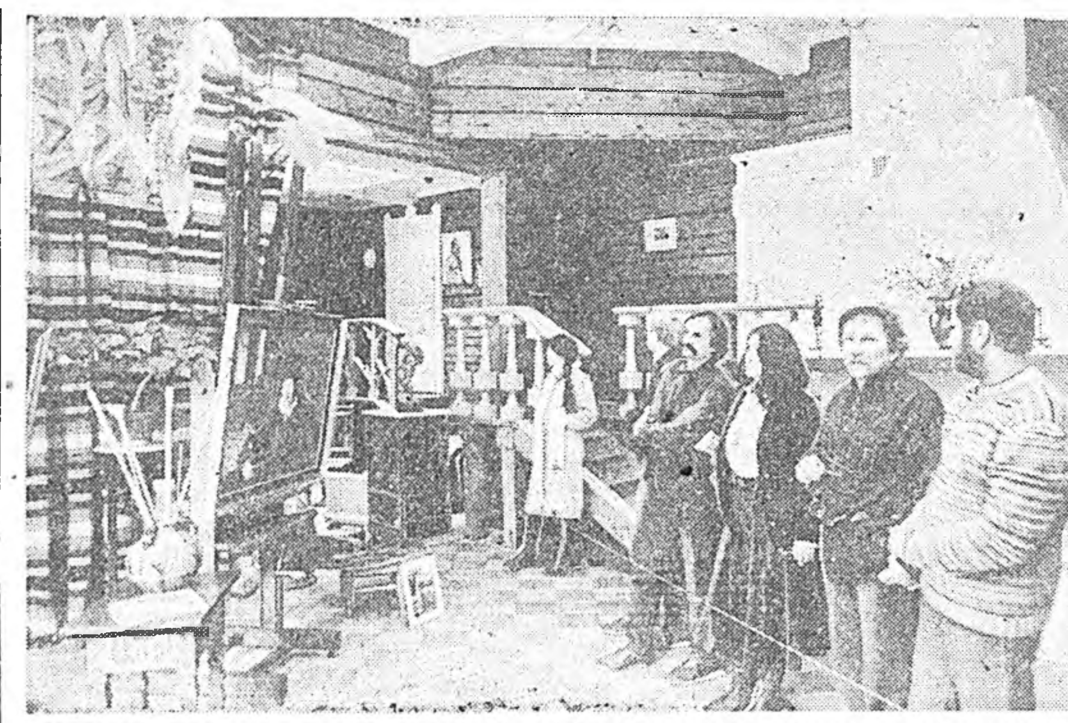

ТАСС ХИЛЫН СААНАҺАА

МОНГОЛОЙ ХЭБЛЭЛЭЙ ҮДЭР

УЛААН-БААТАР. МНР-эй үргэн ниитэ, олониитын дунда мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд Монголой хэблэлэй үдэрые ноябриин 10-да тэмдэглэбэ.

«Монголын үнэн», хойшодоо «Үнэн» гэжэ нэрлэгдэһэн газетын түрүүшын номер тэбхэр 63 жэлэй урда тээ хэблэгдэн гараа һэн. Монголой революциин вождьнор Д. Сүхэ-Баатар болон Х. Чойбалсанай хабаадалгатайгаар, мүн Сибириин большевигүүдэй, Коминтернын түлөөлэгшэдэй туһаламжаар байгуулагдаһан газетэ түрүүшынгээ үдэрһөө хойшо Октябриин суртал һургаалнуудые нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ, Монгол орондо арадай революциие бэлдэлгэдэ, бэелүүлгэтэ партиин үнэн сэхэ туһалагша болоһон байгаа.

Мүнөө «Үнэн» республика доторoo эгээл томо ехэ, нэрэ хүндэтэй хэблэл болонхой. Тэрэ 130 мянган хэһэгээр хэблэгдэн гарадаг. Партиин съездүүдэй шиидхэбэринүүдые нэбтэрүүлхын, эб найрамдалай ба уласхоорондын тэгшүүрилые һуларуулхын түлөө тэдэнэй тэмсэлые харуулһан материалнууд газетын хуудаһанууд дээрэ гол һуури эзэлдэг. МНРП-гэй ЦК-гай орган, Монголой бүхы хэблэл ороной социально-экономическа хүгжэлтын зорилгонуудые шиидхэлгэдэ ехэ хубитаяа оруулдаг юм.

ХАНИ ЁҺОНОЙ ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД

ПРАГА. Мүнөө үеын хэды түгшүүрилтэй байгаашье һаань, уласхоорондын харилсаае һайжаруулха бүхы арга боломжонууд бии гээд Чехословаки болон Венгри найдана гэжэ ВСРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Я. Кадарай хани ёһоной албанай хэрэгээр ЧССР-тэ ерэлгын дүнгүүд тухай эндэ тараагдаһан коммюнике дотор тэмдэглэгдэнэ. Тэрэ КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ЧССР-эй Президент Г. Гусактай хөөрэлдэһэн байгаа.

«Правда» газетын асуудалнуудта КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. В. Андроповой үгэһэн харюунууд дотор найруулагдаһан совет эб найрамдалда шэнэ дурадхалнуудые бүрин хүсэдөөр дэмжэжэ байһанаа хоёр тала мэдүүлбэ. Хүсэнүүдэй тэнсүүриие буруу һүргэжэ, социалис хани нэгэдэлтэ оронуудһаа сэрэгэй булюу хүсэтэй болохые һэдэһэн США түрүүтэй империалис бүлэгөөрхидэй харата ябуулгануудые ЧССР болон ВНР эрид шууд буруушаана гэжэ документ дотор тэмдэглэнэ. Американ ядерна шэнэ ракетэнүүдые Баруун Европодо тараан тодхохо гэһэн НАТО-гай түсэбүүд айхабтар аюултай байна.

СССР-эй, Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүдэй эб найрамдалда үүсхэлнүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула Чехословаки,

БЭЛЭДХЭЛЭЙ УУЛЗАЛГА ДҮҮРЭБЭ

ХЕЛЬСИНКИ. Ерэхэ жэлэй январь һарада Стокгольмдо нээгдэхэ Европодо этигэл найдалые, аюулгүй байдалые, буу зэбсэгүүдые хуряалгые бэхижүүлхэ хэмжээнүүдээр конференци үнгэргэлгын эмхидхэлэй асуудалнуудые, зүблэхэ зүйлые баталан абаһан бэлэдхэлэй уулзалга хүдэлмэрээ эндэ дүүргэбэ.

Европодо этигэл найдалые, аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ хэмжээнүүдые зүбшэн хэлсэжэ, баталан абаха тухай асуудал конференциин зүблэхэ зүйлэй гол темэ болгогдожо баталагдаа. Энэнь конференциин хүдэлмэриие тодорхой шэглэлтэй болгохо, тэрэниие бүтэмжэтэй һайнаар, үрэ түгэсөөр үнгэргэхэ арга олгохо байна.

Стокгольмын конференциие үнгэргэхэ гэһэн үүсхэл гаргаһан Советскэ Союз болон бусад социалис оронууд Европодохи байдалай амгалан тайбанаар хүгжэхын тула эгээл таарамжатай арга боломжонуудые байгуулха талаар зорюулагдаһан хүсэлэл оролдолгонуудые гаргана гэжэ совет делегациие хүтэлбэрилэгшэ О. А. Гриневский бэлэдхэлэй уулзалгын дүүрэмсээр үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Партийна конференцинүүд» — түрүү бэшэг. Мал ажал — онсо шухала һалбари. «Фермын омогорхол» — Н. Дегтяревой статья. Эдеэ хоолой программа: завод яажа тэрэниие бэелүүлнэб. «Промышленна эшэ үндэһэн дээрэ» — А. Тихоновецэй статья. «Соведүүдэй орон: шэнэ һонин» — суглуулбари. ТАСС-ай һүүлэй шэнэ һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. Партийна ажабайдал: тоосоон ба һунгалта. «Коммунистнууд һэн хадаа» — Л. Яковлевай статья. «Байгалай хуяг» — А. Кривойн статья. «Правда Бурятии» газетэдэ бэшэһэнэй һүүлээр.

Гурбадахи хуудаһанда. Театр. «Харагшадтай хамта» — С. Имихеловагай статья. Уласхоорондын шэнжэлэл. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Зоригтой Самбу» — Б. Ускеевэй статья. «Зүрхэнэй шарха» — Р. Асляховай статья. «Хабарай буураздаа» — Л. Вольпегэй статья. Соносхолнууд, мэдээсэлнүүд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Ложь на длинных ногах» — фильм-зүжэг. 12.25 — «СССР-эй арадуудай дуу, хатар». 12.55 — Шэнэ һонин. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — Ороной телестудинуудай баримтата фильмүүд. 16.45 — «Нодар Думбадзегай зохёолнуудай хуудаһануудаар». 17.45 — «Арадай аялга дуунууд». 17.55 — Телеочерк.

Улаан-Үдэ. 18.25 — «Буряад хэлэнэй хэшээл». 18.55 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. (буряадаар). 19.25 — Залуушуулда зорюулагдаһан дамжуулга. 20.10 — Киноочерк.

Москва. 20.30 — Ф. М. Достоевскиин адли нэрэтэй романаар «Подросток» гэһэн 6 серитэй уран һайханай фильм. (1-дэхи сери). 22.00 — «Время». 22.35 — «Дэлхэйн һониной дээжэһээ». 23.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 24.00 — РСФСР-эй арадай артист И. Ойстрахой концерт.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35 — Байгаали шэнжэлэлгэ. 2-дохи класс. 9.55 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 10.15 — Француз хэлэн. 11.05 — ПТУ-гай һурагшадта. «Гоё һайханиие ойлгодог байхаар хүмүүжүүлгэ». 11.35 — Ботаника. 5-дахи класс. 11.55 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 12.10 — «Шатарай һургуули». 13.00 — Түүхэ. 8-дахи класс. «Коммунис партиин манифестын» түүхэтэ удха шанар». 13.30 — Географи. «Австралиин ургамалай ба ан амитадай аймаг». 14.00 — С. Прокофьев. «Золушка» — гэһэн балет. 14.30 — Эрдэмтэд тухай очеркнууд. Академик А. М. Бах. 15.40 —

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54 — 54 зам. редактора — 2-68-08 зам. редактора — 2-62-62 отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05 пропаганды — 2-56-22 промышленности и строительства — 2-61-35 сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86 советского строительства и быта — 2-69-58 культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63 информации — 2-60-91, переводов — 2-54-93 писем и селькоров — 2-67-81 корректорская — 2-33-.. выпускающие — 2-35-95, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. Н-02571. Заказ № 263. Индекс 04648.